

Pa dejas Celu

Ceru, ka esat ievērojuši jauno druku. Tā tik daudz labāk izskatās! To panāk ar IBM burtlīci (Composer). Jānis saka, ka tas arī viņam ietaupa daudz laika, jo nav jāskaita katrs burts rindā, kā viņš to ir darījis visus šos gadus!! Burtlīcis arī strādā drusku savādāk, kā rakstāmmašīna, jo katrs burts nav vienāda platuma. Tāpēc druka

ir ciešāka, bet tomēr vēl viegli salasāma. Šis teksta salikšanas veids mums ir iespējams, jo mūsu tagadējais drukātājs Reijs Vulkots (Ray Woolcott) ir vienreizēji labsirdīgs un pretīmnākošs. Viņš atļauj mums lietot viņa dārgo mašīnu par materiālu izmaksas cenu. Vienīgais trūkums ir, ka mums vēl nav latviskās IBM golfbumbiņas. Vienu tādu pagatavot (vienā burtu stilā) izmaksātu ap \$2000. Apgāds Atvase Zviedrijā ir Latviešu Fondam lūdzis atbalstu šādas golfbumbiņas iegādei. Labi būtu, ja mēs varētu apzināt visus, kam interesētu latvisku IBM burtu iegāde, jo pagatavojot vairumā, katram individuāli izmaksā stipri samazinātos. Ja kāds lasītājs būtu ieinteresēts vai zinātu kādu, kas ir ieinteresēts, lūdzu rakstiet man. Steidzīgi vajadzētu samazināt slikti un kļūdaini sastādītu programmu, biļešu un apkārtrakstu skaitu.

Atzīmējot šogad Jautrā pāra 30 gadu jubileju atdūros uz problēmas, ko noteikti ir sastapušas citas kopas un ko daļēji varētu atrisināt nākotnē, ja mēs pareizi izmantotu Pa dejas ceļu. Problēma ir tāda, ka nezinām savu kopu vēsturi. Es īsti nezinu, kas dibināja Jautro pāri un kad, kas bija visi pirmie vadītāji un skolotāji. Tas tādā gadījumā kā 30. jubilejā var sagādāt lielas galvassāpes. Toreiz nebija kopēja žurnāla un neviens nedomāja par vajadzību dibināšanas datumu pierakstīt. Varbūt jau arī tāda vispār nebija. Vajadzības brīžos gadās cilvēki, kas saorganizē citus, iesākas kāda darbība, varbūt pārveidotā veidā tā turpinās. Tas notiek arī vēl tagad, bet mums ir Pa dejas ceļu, kur tomēr vajadzētu pierakstīt mūsu darbību. Drukātais vārds paliks kā mēram atmiņas izzudīs. Lūdzu rakstiet un stāstiet pat savas kopas mazākos notikumus. Kopā radīsies ieskaits par tautas dejām tagad un pēc 10 gadiem tā būs vēsture un kādam vērtīga.

Juris Ruņģis

Redaktors	Juris Ruņģis
Techniskais redaktors	Jānis Dūšelis
Saimnieciskās daļas vadītāja	Anna Majoriņa
LJAA pārstāve	Māra Rozīte
Pārstāve Melburnā	Ināra Zemītis
Pārstāve Adelaidē	Maruta Šmita
Redakcijas locekļi	Andris Kariks, Kārlis Paegle, Valda Paegle, Brigita Strode, Lauma Treimane
Vākus darinājusi	Astra Lāce

Viena gada abonements (6 numuri) maksā \$A8.00 Austrālijā, un ārzemēs pa lēno pastu.
*
Sludinājumi maksā
1 lapaspuse — \$A20.00
½ lapaspuse — \$A10.00
¼ lapaspuse — \$A 5.00
*
Iepriekšējie numuri dabūjami pret pasta izmaksu.
*
Naudas pārvedumi un čeki izrakstāmi Austrālijas dolāros uz ALTDK vārdu.

Redakcijai piesūtītie izdevumi *Jaunā Gaita, Labietis, ELJA Informācija, Rūgtais Apinis, Vēja Zvani, Zīle, MIJA, Brīvība, Vīns un Nitroglicerīns*

Ar vārdu, segvārdu vai iniciāļiem parakstīti raksti ne vienmēr atbilst redakcijas viedoklim.

PA DEJAS CEĻU 55
1980. g. decembrī
izdod
Austrālijas latviešu tautas deju kopas

PA DEJAS CEĻU 55
December, 1980
published by
Australian Latvian Folk Dancing Groups

Adrese: 21 Margaret St, ROSEVILLE, NSW 2069, Austrālija.

MATERIĀLI PDC 56 IESNIEDZAMI LĪDZ 1981. GADA 30. JANVĀRIM.

JAUTRAIS PĀRIS

30 GADU JUBILEJA

1980. g. 25. oktobrī Sidnejas latviešu tautas deju kopa Jautrais pāris atzīmēja savu 30 gadu darbības atceri ar sarīkojumu Sidnejas Latviešu namā. Ievadot pēcpusdienas sarīkojumu, kopas vadītājs Juris Ruņģis pateicās visiem Jautrā pāra bijušajiem vadītājiem un skolotājiem, uzsverot, ka kopa ir tikai cilvēki un ka ļoti daudz cilvēki ir pielikuši darbu un pūles, lai dibinātu un tad izveidotu kopu. Diviem iepriekšējiem vadītājiem, kuri bija atnākuši uz sarīkojumu – Jānim Ronim un Jānim Kauķim – pasniedza ziedus.

Turpinot domu, ka kopas spēks nāk no daudziem, kas pieliek savu darbu un ka labai dejošanai ir vajadzīgi daudzi "vingrinājumu" gadi, J. Ruņģis pateicās kopas dalībniekiem, kas dejujuši 5 vai vairāk gadus – Lindai Ozerei, Annai Majoriņai, Anne Deans, Dzintrai Ritenei, Sarmai Vanagai, Inesei Voikai, Andrim Karikam, Pēterim Pinceram, Mārim Siliņam, Albertam Valikovam un Jānim Gulbim. Trīs dejojotājiem, kas Jautrā pāri dejujuši vairāk kā 10 gadus un arī kopas labā veikuši daudz citus darbus, pasniedza dāvanas – kopas līdzvadītājam Sanei Upeniecei cimdu pāri, bet Jānim Dūšelim un Andrejam Upeniekam pītas jostas. Kā beidzamo, par visgarāko tautas deju karjeru, jo tas dejojis 1955. gadā Sidnejas Kultūras dienās (varbūt vēl pirms tam) un arī 1979. gadā Sidnejas Kultūras dienās, apsveica Ivaru Šeibeli, uzdāvinot jostu.

Sekoja Skaidrītes Darius referāts *Deja un latvietība beidzamos 30 gados*. Lai pastāvētu, mums ir jāmainās, vairāk jāsanāk kopā. Jauniem jāsatiekas ar veciem – bērņus jāņem visur līdzī. Jauniem jārada iespējas un iemeslus regulāri satikties. Nobeidzot savu runu Skaidrīte Jautram pārim pasniedza "Draudzības soliņu" no Spriguliša ar vēlējumu, "lai katreiz būtu laiks draudzībā apsēsties un parunāt",

Juris Ruņģis saņem "draudzības soliņu" no Pētera Eversona. Aizmugurē Dace Bobeta un Skaidrīte Darius.

Aleksandrs Grimms pasniedza Spriguliša ceļojošo balvu ar sveicieniem no Daugaviešiem/Saktas. Viņš novēlēja vairāk draudzības un satikšanās kopu starpā. Viņš arī pasniedza lielu šampānieša pudeli ar labiem vēlējumiem no Jautrā pāra bijušās vadītājas Ināras Zemītes. Rotas vadītājs Ēriks Zvirbulis apsveica Jautro pāri par labo dejošanu, ko tie iemācījušies dejojot sākot Rotā. Ēriks novēlēja arī, lai dabīgā pāreja no Rotas uz Jautro pāri turpinātos un par atmiņu pasniedza kokgriezumu. Viņš arī nodeva sveicienus no Sidnejas latviešu biedrības.

Daugavas Vanagu Sidnejas nodaļas priekšsēdis Pēteris Upenieks sveica Jautro pāri vanagu un vanadžu vārdā, pasniedzot aploksni. Aploksni ar sveicieniem arī pasniedza Sidnejas latviešu teātra administrators Jānis Ronis. Saules jostas mūzikantu vārdā sveicienus ar dāvanu nodeva mūzikālais vadītājs Imants Līcis.

Rakstiskos apsveikumus nolasīja Jānis Dūselis. Tos sūtīja M. Kagaine sen., Lita Zemgale un Kārlis Gulbergs, Sprīdīša dejojotāji un vadītāja Rasma Celma, Ilga Beck un Ritenītis, Auseklītis, Andra un Imants Kini, LJAA Sidnejas nodaļas priekšsēde A. Rone.

Ievadot priekšnesumu daļu, Saules jostas flautiste Prue Page spēlēja dažas melodijas no Saules jostas un Mārietas Dziesmas. Sekoja Ziemeļbalss, Andra Ruņģa vadībā, ar 6 tautas dziesmām – Visi gani mājās dzina, Strauja teka Daugaviņa, Ātri jūdzu, lepni braucu, Bij' man vienas rozēs dēļ, Trīs priedītes siliņā un Nāc nākdama vasariņa. Sekoja tautas dejas Jautrā pāra, Spriguliša un Rotas izpildījumā – Ludzas kadrija (Jp), Palēciens (S), Lancets (R), Dalders (Jp), Meiteņu deja (R), Jaunmāsinas (S), Tukuma kadrija (Jp), Lielā Saulīte (R), Mazā vāveīte (S), Cielaviņa (Jp), Steberes deja (S), Lielais Rucavietis (R), Puiši, puiši (Jp) un priekšnesumus noslēdza visas trīs kopas dejojot Jautro pāri.

Pēcpusdienas sarīkojumu nobeidza ar pateicību kopu vadītājiem un mūzikantiem pasniedzot orchideju ziedus Skaidrītei Darius, Prue Page, Ērikam un Ileanai Zvirbuljiem, Andrim Ruņģim, Imantam Līcim un Terēzei Dzītarei.

Jautrā pāra meitenes pirmo reizi valkāja savus jaunus Vidzemes tautas tērpus, bet puišiem bija pabeigti astoņi Rundēnu tautas tērpi.

Vakarā tagadējie un bijušie kopas dalībnieki un draugi priecājās patīkamā jubilejas ballē Sidnejas Operas nama Pieņemšanas zālē. Bija ieradies liels skaits draugu no Melburnas un, protams, vēl lielāks no Kanberas. Kopas dalībnieki pateicās Jurim un Vitai Ruņģiem par darīto darbu pasniedzot dāvanas.

Balles vieta bija patīkama, vakariņas labas, mūzika piemērota. Daudzi nolēma, ka vienīgais minuss bija agrās beigās – pulkstens viens no rīta pienāca par ātri. Daudzi turpināja svinēšanu citur līdz pat saules lēktam.

Ludzas kadrila. No kreisās — Anne Deans, Alberts Vaļikovs, Andra Rone, Ansis Krādziņš, Ērika Polikēviča, Pēteris Stupāns, Linda Ģērmane, Vilnis Vilkins, Jānis Gulbis, Ieva Stupāne, Viktors Medenis, Laima Briede, Māris Siliņš, Anna Majoriņa, Pēters Pincers, Inga Cielēna.

Fotogrāfijas — A. Lejietis

Pēc sarīkojuma. Terēze Dzūtare, Imants Līcis, Andris Ruņģis, Skaidrīte Darius, Juris Ruņģis, Sane Upeniece, Prue Page, Ileana un Ēriks Zvirbuļi.

Deja

UN LATVIETĪBA PĒDĒJOS 30 GADOS

Skaidrītes Darius referāts Sidnejas tautas deju kopas Jautrais pāris 30 gadu darbības atceres sarīkojumā

Šodien esam pulcējušies, lai atzīmētu 30 dejā pavadītus gadus. Savā svētku uzrunā tāpēc pakavēšos pārdomās par latvietību un deju šajos 30 gados.

Pirmajos 10 gados, latviešu saimei ierodoties Austrālijā, latvietība nebija jautājums: mēs bijām latvieši. 2. pasaules kara sekas mūs bija nolīdzinājušas vienā bezšķiru saimē ar vienādiem nacionāliem centieniem. Visi iestājamies smagā maizes darbā, lai pelnītu savas dzīves iztiku. Būvējam mājas, sākām apgūt izglītību un profesijas, gaidot to laiku, kad varēsim atgriezties mājās. Ģimenēs dzīvojām kopā bērni, vecāki un bieži arī vecvecāki. Kā pēc darbā pavadītas dienas, tā arī svētku reizēs, bijām visas paaudzes kopā. Kopā saietos atskanēja dziesmas, kurās piedalījās visi — jauni un veci.

Mūsu kultūras rosības izpausmes bija daudzas un dažādas. Radās daudz vienību — kori, tautas deju kopas, teātri u.c.. Kultūras dienām gatavojāmies ar lielu prieku un devāmies turp kā uz lieliem svētkiem. Bijām peticīgi un pateicīgi par to apmešanās vietu, ko mums KD pilsētā sagādāja turienes latviešu saime. Aprmetāties pie svešiem ļaudīm, bet nākamajā dienā jutāmies kā pie veciem draugiem.

Otrajā gadu desmitā jau parādās citas — jaunas patvēruma zemes iezīmes.

Ir nostabilizējušies mūsu materiālā labklājība, esam piesavinājušies un varam atļauties šīs zemes dzīves paveidu.

Jau rīkojam viesības izmeklētiem draugiem, bet bērnus un jauniešus atstājam mājās, jo tie viesībās neiederētos un aizņemtu vietu pie smalki klātajiem galdiem.

Agrāk dziesmās pavadīto vakaru vietā jau ieviešās pārrunu vakari, un otrā gadu desmita beigās brīnamies, kāpēc jaunieši savos saietos vairs nav tā ieinteresēti dziedāšanas priekos, kā mēs savos jaunajos gados.

Rodas arī "šķiru starpība". Gan materiālā labklājība, gan izglītība, gan arī politiskās ideoloģijas sāk šķirt latvieti no latvieša. Esam pārveidojušies.

Mūsu latviskās kultūras izpausmes tai pašā laikā un turpretī atrodas zināmā stagnācijas stāvoklī. Arvien vēl dziedam tās pašas dziesmas un dejojām tās pašas dejas tajās pašās formās jau 20 gadus. Ne dziesma, ne deja neaug laikam līdzī.

Mūsu kultūras dienu skaitļi arvien vēl liecina par samērā plašu daļībnieku saimi, bet — izlasot daļībnieku vārdus, redzam, ka koru daļībnieku rindās ir tie paši dziedātāji jau gan jau 20 gadus. Dejojātāju sarakstos vērojama gluži pretējā aina: tur ir maz daļībnieku no iepriekšējo gadu sarakstiem.

Mēs nejautājam, kur ir palikusi tā jaunā audze, ko audzinājām sestdienas skolās un kas izbeigusi savas aktīvās gaitas vai nu tautas deju kopās vai citās jaunatnes vienībās.

Trešais trimdā pavadīto gadu desmits jau pavisam izteikti liecina par lielo nobirumu latviešu saimē.

"Šķiru starpība" ir vēl krasāka, un tai klāt nākusi kāda jauna šķira, kas pārējo latviešu sabiedrību apzīmē ar vārdu "viņi". Citiem vārdiem, šī jaunā šķira sevi vairs neidentificē ar šo pārējo latviešu daļu. Šajā šķirā ir tie jaunie latvieši, kas jau pilnīgi iekļāvušies patvēruma zemes identitātē, kā arī tie vecie, kurus senos laikos mēs būtu apzīmējuši par "kārķu vāciešiem".

Atsevišķos latviešu sarīkojumos kā skatuvē, tā klausītājos pulcējas tā saucamā "vecā gvarde", un jauno paaudzi tur var gandrīz vai uz pirkstiem saskaitīt. Pavid uzskati, ka kultūras dienas būtu jādēvē par "latviešu dienām" un tās jāriko tikai katru otro gadu, jo sarīkojumu kvalitāte esot kritusies tā, ka to par kultūru vairs nevarot apzīmēt.

Neviens nepiemin to, ka mainījušās nav vis mūsu kultūras izpausmes, bet ka mainījušies esam gan mēs paši un mūsu prasības.

KD rīkotāji mēģina celt KD kvalitāti tā, ka pieaicina aizjūras spēkus vai arī kvalitatīvi labākas vienības. Taču tas ir tikai ielāps, jo zaudējam ne tikai daļībniekus, bet arī skatītāju un klausītāju saime kļūst jo gadus jo mazāka.

Atskatoties uz Austrālijā aizvadītajiem gadiem un meklējot cēloni latviskās dzīves pagurumam un eventūālam apšukumam, atrodam divus apstākļus, kam neesam pievērsuši vērību.

Pagājušajā Saules jostas ansambļa ceļojuma Losandželosā biju apmetināta ģimenē, kurā bija māte un meita. Viņu abu latviešu valoda bija nevainojama un latviskā dzīves izpratne dziļa. Liels bija mans pārsteigums, kad sarunā atklājām, ka šī latviete-māte, liekas, jau mūža sešdesmitajos gados, Latviju nekad nav redzējusi, jo arī viņas vecāki ASV ieradušies, būdami jaunieši.

Jautājot viņai, kā viņas vecāki, viņa pati un tās meita tik ilgus gadus spējuši saglabāt latvietību, viņa man atbildēja ar vienu vārdu — jāieaug. Viņa stāstīja, ka tās vecāki viņu un viņa pati savukārt savu meitu veduši līdz uz visiem latviešu saietiem: "Vai nu tas bija darbdienas vakars, svētku diena, baznīca vai sarīkojums, mēs kopā ar vecākiem un vecvecākiem sēdējām kopā uz viena sola. Ja bija priekšā vēlāka nakts stunda, tad bērns iepriekš nolika diendusu gulēt, lai vakaru varētu nosēdēt."

Latvietībā ir nevien jāieaug, bet tā jāturpina no paaudzes uz paaudzi. Man liekas, ka mēs šajā ziņā esam grēkojuši visvairāk.

Mēs sūtam savus bērnus uz sestdienas skolu. Pēc tam viņus vēl redzam kādu laiku tautas deju kopās un kādās jauniešu vienībās, bet visam tam parasti ir īslaicīgs raksturs. Ļoti maz jauniešu iestājas latviešu koros, jo dziedāšanas griba ir izsīkusi. Pēc tam šī jaunā audze, ko esam centušies sagatavot latvietībai, aiziet prom no latviešu saimes. Tie aiziet tajā sabiedrībā, ar ko tiem ir kopīgas garīgas vai materiālas intereses.

Tā mēs zaudējam to svarīgāko latviešu daļu, kurai savukārt būtu bijis jāklūst par to kodolu, kas sev piesaistītu jaunās audzes. Mēs šos ļaudis zaudējam tāpēc, ka neesam radījuši vidi, spēku, kas tos varētu piesaistīt un apvienot.

Šī problēma ir akūta, un vēroti arī mēģinājumi to atrisināt.

Bostonā, ASV, ir nodibinājies piektvakara pudurs, kas reizi mēnesī pulcējas kopā latvisko tradīciju veicināšanai. Toronto, Kanadā, turienes jaunajā latviešu centrā svētdienās mēģina pulcināt kopā visus jauniešus kopīgos azaidos un pārrunās.

Eiropas latviešu jaunatnes apvienības kongresā pārrunāts jautājums par to, kurp doties ELJAs "pensionāriem", respektīvi tiem jaunajiem latviešiem, kas savām jauniešu dienām ir tikuši pāri un kam vairs nav vides, kur pulcēties. Ir ierosināts dibināt "ELA" – Eiropas latviešu apvienību, kādu nenoteiktas struktūras forumu, kas tiktos varbūt reizi gadā un kur visu uzskatu latvieši varētu izteikt savas domas dažādos jautājumos. Ir bijuši vēl citi ierosinājumi.

Tomēr ir vajadzīga tāda vide un tāds spēks, kas pulcinātu un spētu sev pievilkt visas paaudzes vienā laikā, vienā vietā un bez "šķiru" atšķirības.

Tāds spēka avots mums ir, tikai neesam izpratuši tā lielo potenciālu.

Mūsu tautas gara mantu pūru esam izmantojuši tikai daļēji; esam to saskaldījuši atsevišķās sīkās izpausmēs, un esam to iesaldējuši jau gadu desmitus zināmās formās, tā neļaujot tam augt un veidoties laikam līdz.

Mūsu tautas gara mantu kodolā ir nemainīgas vērtības, kurām tādām arī jāpaliek, jo tikai pastāvošā ir spēks, bet tānī pat laikā šis kodols ir spējīgs augt un briest jaunās formās un dot to pie-

vilkšanas spēku un to vidi, kurā varam pulcināt šodienas audzes bez šķiru un paaudžu plaisas.

Redzu deju kā vienu no šī kodola sastāvdaļām. Kopā ar savām dvīņu māsām – dziesmu un teikto vārdu, tā var sevī ietvert visu mūsu tautas pūru: tradīcijas, parašas par kurām vairs tikai lasām grāmatās atspoguļotos dzīvā un izteiksmīgā veidā, tāpat kā raksti, krāsu salikumi, un seno ticējumu simboli valkātāju tērpos.

Un pulcējot kopā visas paaudzes vienā vidē, vienā laikā, šī vide vairs nav sterīla, bet dzīva un augoša, un kā tāda pastāvoša.

Mums ir latviešu nami ar plašām telpām. Ja mēs visi pulcētos kopā vienā nedēļas vakarā, lai tad atsevišķās vienībās un atkal kopā mācītos, radītu un veidotu, tad latviešu nami virmotu tānī latviskā virsotnē, kurā varētu atnākt ikviens, un pakavēdamies just, ka ir viena vieta, pie kuras tu pieder, un kas tevi saista.

Tikai šādā veidā mēs varētu audzināt, un paturēt – galvenais paturēt – mūsu latviešu audzes.

Ja atmetam illūzijas un skatāmies patiesībai acīs, tad redzu šo kā vienīgo ceļu, lai vēl pēc 30 gadiem, tie kuri būtu dzīvo starpā, pulcētos kopā latvietībā.

Nobeidzot citēšu izvilkumu no vienas vēstules no Latvijas, publicēta Austrālijas latvietī:

"Tā nu ir, ka laikam būs iestājies grūto pārbaudījumu laiks mūsu tautai, kuru visgrūtāk pārdzīvot būs mums Latvijā. Tādēļ arī gribētos likt tur jums visiem pie sirds: saglabājiet sevi un savu valodu vēl varbūt gadus piecdesmit, tad jau izšķirējs pagrieziena punkts pasaules vēsturē būs noticis, un tie, kas būs dzīvi, varēs dzīvot brīvībā un strādāt katrs sev, kur nu katrs vēlēsies ... Tādēļ gribās vēlēt, lai vismaz tur, pie jums, jaunā paaudze paliek godīga, lai saglabājas tautas kodols, no kura radīsies atjaunota, godīga latviešu tauta."

Alma Richtere

JAUNĀS ATVASES

(parņemta no LATVIJA AMERIKA
1979. g. 28. aprīļa nra)

Mēs jaunas atvases esam,
Jaunas saknes tautas tīrumā laižam!
Ir jāaug un jāzeļ mūsu kokam,
Ir jārūdās pretī stāt vētrām!

Daudzi domā: nezāles, nokaltis, un
Jaunie asni vārgi – drīz novītis ...

Mēs sulu no vecajiem kokiem sūcam,
Un spēku no Debesu Tēva lūdzam:
Ļauj, Zemes un Debesu Valdniek, mums zelt,
Mūsu tautas sentēvu tikumus celt!
Mēs ticam, mēs tautas nākotnes balsts,
Līgas kalnos drīz skanēs mūsu balss!

Ja trūkst kādam ticības,
Skatiet uz mums:
Mēs augam, mēs birstam,
Mēs ziedēsim un auglus nesīsim!

SKUMJAS

N. Skuja

Kā irstošas rudens lapas,
Vējš nezināmās tālēs nes.
Tā mana bezmērķa dzīve,
Mūžības nebūtībā irst ...
Tik tālu ir mīļās sejas,
Dzimtenes meži un lauks.
Ziedošās Gaujas lejas –
Kraujas, ko vēji skauj.

Vai kādreiz vēl lemts būs to redzēt?
Kā vizbules pavasaros zied,
Un mīlotās Gaujas krastos,
Lakstīgalas dziesmas dzied!
Ai, dzimtene, kam tu tik tālu!
Sirds sāpēs un ilgās kaist,
Vai vienmēr tas paliks tik sapnis?
Kas bezgala tālēs gaist ...

1. kokļu dienas

Zenta Blezūra

1. Anglijas kokļu dienas notika DVF lauku īpašumā Straumēnos š. g. 19. un 20. jūlijā.

Kokļu koncertā 20. jūlijā piedalījās Bradfordas koklētāji, Kamoliņa koklētāji, DVF Lidsas nodaļas latviešu skolas kokļu ansambļa Mazie koklētāji un Lielie koklētāji, Londonas koklētāji, Birminghamas koklētāji "Sienāzīši", Sprīdiša koklētāji, Saules novada koklētāji un Trīdeksnis.

Bradfordas koklētāji koklēja – Sarabumbals, Eņģelītis, Rīgā pirku sirmu zirgu, un Kam tie kalni, kam tās lejas.

1972. gada februārī Bradfordas vanadzdes uzdāvināja "Saktai" piecas kokles un tā nodibinājās "Saktas koklētāji" ar Andreju Pommeru kā apmācītāju. Kopš tā laika koklētāju sastāvs ir daudz mainījies. Sākuma gados bija vairāk koklētāju, kā kokļu.

Koklētāji ir spēlējuši Dziesmu svētkos Lesterā un Londonā, vairākos DVF namos Anglijā. Ansamblis ir arī ceļojis uz Holandi un ir piedalījies vairākos festivālos.

Pēdējos gados Saktas koklētāji apvienojās ar Bradfordas skolas koklētājiem.

Sprīdiša koklētāji un Saules novada koklētāji spēlēja – Kāzu deja, Gatves deja, Apkārt griezu tautu meitu, un Zemnieku dancis.

Sprīdiša koklētāji darbojās kopš 1969. gada. Pirmais ansambļa apmācītājs bija koru diriģents Andrejs Pommers. Sākot ar 1974. gadu uz kādu laiku vadību pārņēmusi Aina Užāna. Tagad ansambļa lietas kārtro Caroline Taukulis un citi. Visas kokles gatavojis Anglijā dzīvojošais kokdarbu meistars Rūdolfs Priede. Ansamblis koncertē bieži – viens pats un kopā ar tautas deju kopu Sprīdīti.

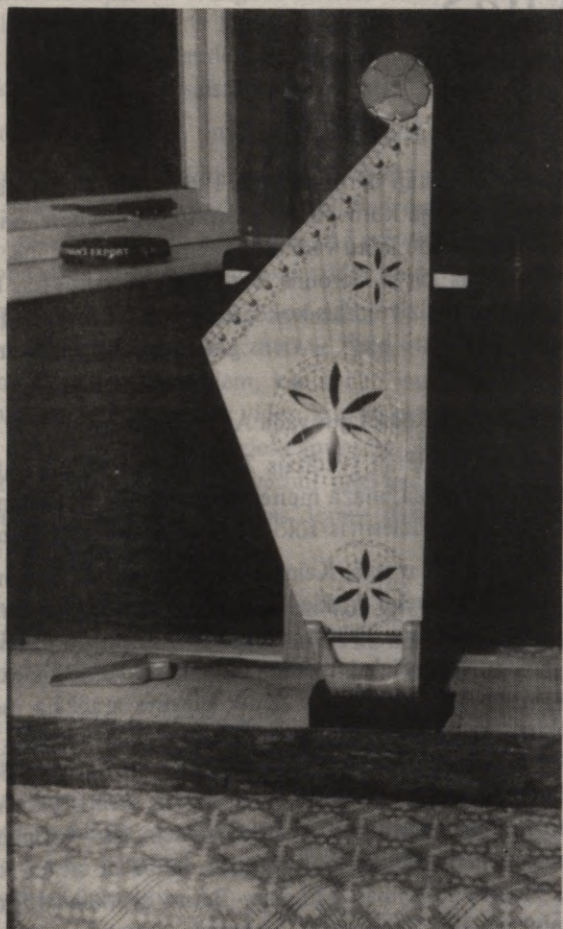
Saules novada koklētājus vada Andris Mantnieks.

Londonas koklētāji (vadītājs Ziedonis Āboliņš) koklēja – Četrpāru deja, Maza, maza meitenīte un Molni muni kumeleņi (beidzamās divās dziesmās solo dziedāja Laimons Grīnbergs).

1972. gada 19. martā, Kalpaka atcerē, Brigitas Blezūras izpildījumā pirmo reizi kokle ieskanējās sarīkojumā Birminghamā. Kopa dibināta 1972. g. septembrī ar pirmo uzstāšanos 1972. g. 23. oktobrī Internacionālā vakarā. Atkarībā no programmas vajadzības, sākumā Zenta Blezūra aranžēja melodijas koklei. Tā kokles skanējušas Birminghamā Kalpaka atcerēs, Ķimenes dienās, Valsts svētku atcerēs un Eglītes vakaros, kā arī māc. J. Jurģa 15 darba gadu atcerē. Ārpus pašu mājas spēlēts Almēlijā, Derbijā, Mansfildā, Mūsmājās, Notinghamā, Londonā un Volverhamptonā. Ņemta dalība ar citiem koklētājiem Vasaras kolonijās Almēlijā, Bērnu svētkos Mūsmājās, koklētāju nedēļā, 2. latviešu jaunatnes dziesmu svētkos, 3.

Dzilās pārrunās par kokli – no kreisās kokļu darinātājs Vītols Runiks; Joachīms Brauns, kas sniedza referātu kokļu dienās; otrs referents un kokļu darinātājs Leons Bodnieks, kas runāja par kokles uzbūvi, referātu ilustrējot ar diapozītiem; un kokļu darinātājs Rūdolfs Priede, kas teica atklāšanas runu 1. Anglijas kokļu dienās.

Koncerta zāles vienā pusē stāvēja šī kokle.

Trīdekšņa dalībnieces — no kreisās Andra Irbe, Gill Bungšs un Gaida Rulle.

Sprīdiša koklētājas un Saules novada koklētājas — no kreisās Dace Zaķe, Anīta Zaķe, Kristīne Kļavinska, Gillian Owen, Caroline Taululis, Zane Zaķe.

Eiropas dziesmu svētkos un 9. Anglijas dziesmu svētkos. Sniegti priekšnesumi dažādās angļu skolās, saviesīgos vakaros un BBC radio. Vēlākos gados arī Brigita Blezūra sākusī aranžēt kokļu melodijas. Rolands Blezūrs aranžējis un apmācījis visas spēlētās melodijas jauktā kora "Senatne" rīkotajos vakaros un citās vietās, kur koris uzstāties.

Kamoliņa koklētājus vada Raimonds Dāle, kurš arī bija Kokļu dienu rīcības komitejas loceklis. Kamoliņa koklētāji koklēja — Mugurdancis, Mērdzenītis, Kam, liepiņa, tu nolūzi, un Ritenītis. No Dāles ģimenes kokļu ansambļa izauga Kamoliņa koklētāji, kuri Arnolda Dāles vadībā kā vienība sāka uzstāties 1973. g. 23. septembrī. Uz laiku vadību pārņēma brālis Mārtiņš. No 1977. gada par jauniem melodiju sakārtojumiem un arī izpildījumiem gādā vecākais brālis Raimonds. Dalībnieku skaits ir mainījies robežās no 5 līdz 13. Lielu prieku dalībniekiem sagādāja 3. vietas izcīnīšana Llangollen festivālā 1976., 1978. un 1980. gadā. Kamoliņa koklētāji ir spēlējuši no Kārļailes līdz Londonai, gan latviešu, gan citu tautu publikām. Patīkami bija klausīties radio atsauksmēs un programmas nobeigumā internacionālā televīzijas raidījumā BBC 1 — Imago Mundi — Pasaules skats.

DVF Lidsas nodaļas latviešu skolas kokļu ansambļa Lielie koklētāji koncertā koklēja — Sīkais dancis un Aiz ezera balti bērzi. Ansamblis sācis darboties 1968. gadā ar Rūdolfa Priedes darinātām koklēm. Sākumā ansambli vadīja Gunta Turciņa, tad no 1973. līdz 1977. gadam Arnolds un Mārtiņš Dāles. Divas bijušās skolas ansambļa dalībnieces Ārija Jefimova un Aina Lēruma vada ansambli.

Kokļu dienas noslēdza Trīdeksnis no Zviedrijas Gaidas Rulles vadībā. Trīdeksnis spēlēja — Jūriņ' prasa smalku tīklu, Dieviņš gāja tīrumā, Aiz upītes jēri brēca, un Divpadsmitdancis. Trīdeksnis dibināts 1974. gada 24. martā. Gadu tecējumā nākušas un gājušas 9 spēlētājas, bet Andra Irbe un Gaida Rulle palikušas Trīdeksnī visus šos gadus. Trīdeksnis spēlēja latviešu tautas dziesmas un dejas. Sākumā lietoja tikai kokles un trīdeksni, bet sākot ar 1978. g. rudenī, kad veica sekmīgu Anglijas turneju, viņi arī dzied un spēlēja stabules. Ansamblis arī piedalījās 1. Eiropas kokļu dienās Minsterē.

Birminghamas koklētāji "Sienāžiši" — Anita un Ojārs Blezūri.

UZZIED JAUNAS PAPARDĪTES

(Pārņemts no LAIKA 1980. g. 13. septembra nra)

Tautas deju dienu laikā īpašu uzmanību saistīja jaundeju skate. Tā notika pēdējā dienā Garezera vidusskolas pagalmā, un plašais skatītāju pulks varēja skatīt dejas, kas choreografētas pēdējā laikā vai pat pēdējās dienās.

Jaundeju skati ievadīja L. Āboliņas choreografija *Brālīt's un Māsina* deju kursantu M. Andersones (Milvoki) un V. Krečko (Njujorka) solo izpildījumā. Sekoja F. Aigara *Māsina lepnais dancis* Toronto Daugaviņas izpildījumā, Z. Miezīša *Māmiņa, meitiņa* Toronto Diždanča izpildījumā, E. Kalviņa *Staru deja* Bundzenieki Garezera kursantu izpildījumā. Ar sevišķu priekšroku publikai uzņēma Ivetas Ansones choreografēto jaundeju *Papardīte* — Indianapolē Jautrā pāra izpildījumā. Ja

iepriekš minētie jaundeju autori jau pieskaitāmi pie "vecmeistariem", tad Ivetai Ansonēi šī bija pirmā deja. Viņa arī gados ir visjaunākā. Pašreiz ir trešā kursa studente Indianā, mācoties tautsaimniecību un svešvalodas. Beigusi Garezera vidusskolu. Indianapolē māca tautas dejas un noorganizējusi un vada meitenu Tautisko ansambli.

Papardīte guva vispārēju atzinību un jādodomā, ka to līdz ar citām jaundejām drīz dejos arī citas kopas "tuvumā un tālumā".

Ar jaundeju skati otrās Tautas deju dienas Garezerā noslēdzās. Rīcības komitejas priekšsēdis izteica visiem pateicību, bet sarīkojumu daļas vadītāja H. Pole jaundeju autoriem pasniedza ziedus.

30. KULTURAS DIENU TAUTAS DEJU UZVEDUMS

Andra Kīna

Novembris jau klāt un pertieši cītīgi gatavojas Kultūras dienām – skrien uz mēģinājumiem, būvē dekorācijas, šuj tautas apģērbus, raksta vēstules, krāso mājas, meklē gultas ciemiņiem, kož nagus, neguļ naktis, organizējās vareni ... un priecājās?!!

Pertas tautas deju kopa Pērkonītis mācās uzvedumam dejas, bet mēģinājumi pašlaik tādi saraustīti un eksplozīvi – visiem skolniekiem un studentiem tas gadskārtējais nervozais eksāmenu laiks! Pērkonīša vadītājs Jānis Vucēns knapi mājās – skrien no kora mēģinājumiem uz Daugavas Vanagu sapulcēm, un tad uz tautas deju mēģinājumiem. Ilmārs Rudaks pārķ materiālus un organizē talkas Pērkonīša dalībniekiem palīdzēt Alfrēdam Gulānam uztaisīt lielo ozolu hokeja laukumam.

Anita Rudaka vada mūzikantiem mēģinājumus. Pašreizējais mūzikas ansamblis sastāvs ir šāds: klavieres – Gita Balode, Lauma Cīrule, Inese Matisone; flauta – Anne Cahill; klarinete – Zaiga Rumbēna; ģitāre – Anita Rudaka; basa ģitāre – Andris Vārpiņš.

Solo dziesmas uzvedumā dziedās Lilija Zobena un Anita Rudaka. Sidnejieši Andris Jaunbērziņš un Ivars Birze arī dziedās piedziedājumus.

Tautas deju uzveduma mēģinājumi –
pirmais: svētdien, 28. decembrī plkst. 9.00 WAIT hokeja laukumā, Hayman St, Bentley. Lūdzam vadītājus ierasties pusstundu agrāk, plkst. 8.30, lai var izskaidrot paredzēto mēģinājuma programmu.

otrais: pirmdien, 29. decembrī plkst. 9.00 WAIT hokeja laukumā.

Abi mēģinājumi ilgs no plkst. 9.00 - 13.00. Mums ir jābeidz punktīgi plkst. 13.00, tādēļ lūdzam ierodāties laikā!!

Tā kā mums būs tikai četras stundas katram mēģinājumam, mēs lūgšim katrai kopai turēties vienā vietā un sekot norādījumiem. Ja kāds vadītājs nebūs Pertā, lūdzam paziņojiet, kas būs atbildīgs par kopas uzraudzīšanu.

Katrai kopai jāatzīmē viens "pirmais pāris" – uznākšanām un nodejošanām (it sevišķi kopdejās). Katrai kopai palīdzēs viens Pērkonīša dalībnieks, kas zinās kopas uzsākšanas un novietojumus.

Mēs lūdzam, lai visi dejojotāji iemācās vārdus rotaļu dziesmām Krauklīt's sēž ozolā un Kas dārzā.

Neaizmirstiet, ka laiks droši vien būs karsts. Būtu ieteicams piemēroti saģērbties, lai pārāk nenodegtu un nedabūtu saules dūrienu.

Mēs ceram, ka uz vietas, hokeja laukuma kioskā, varēs nopirkt dzērienus un varbūt sviestmaizes.

Pēc uzveduma būs apkūlības Latviešu centrā – urrā!! Amanda Kaģe un Egils Pārups ir sarunājuši labi labo orķestri!! Un Andrejs Lanskis pašlaik ievēd sarunas ar "Sarkano gaiļi"!!

*Ik rītiņus celdamās,
 Jauku dziesmu nodziedāju:
 Par ošiem, par bērziem,
 Par kuļiem ozoliem.*

VASARAS KURSI PERTĀ

** 1981. gada jaunatnes kursi notiks no 2. līdz 9. janvārim, Point Peron, Indijas okeāna krastā, apmēram ½ stundas braucienā no Pertas.

** Kursus vadīs skolotājs Juris Skābe no Adelaides.

** Kursu dalības maksa ir \$125; \$25 iemaksājami kopā ar pieņemšanu anketi.

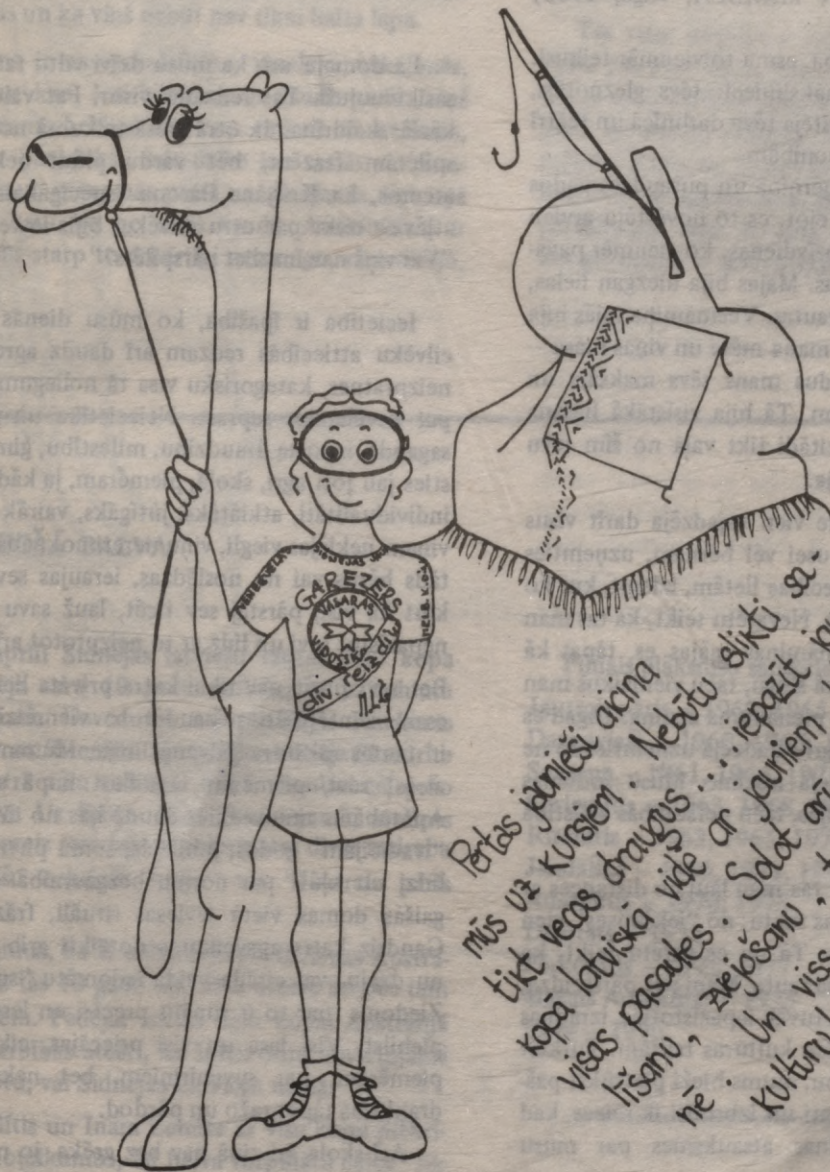
** Kursu pieteikšanās anketas var pieprasīt no J. Plūča, 19 Victoria St, MOSMAN PARK, W.A. 6012.

** Kursos piedāvātas sekojošās interešu grupas –
 latvisko rotu kalšana
 latvisko ēdienu pagatavošana
 kursu avīzes redakcija
 drāmas ansamblis
 mūzikālais ansamblis
 keramika
 zīmēšana
 prievīšu aušana

** Visiem kursantiem, ja tie to vēlēšies, būs iespējas piedalīties sportā, ūdenssportā un tautas dejās.

• PERTAS KURSI •

1981. gadā, no 2. līdz 9. janvārim - tūlīt, pēc K.D'ām.

Pertas jaunieši aicina
mūs uz Kursiem. Nebūtu slikti sa-
tikt vecos draugus iepazīt jaunus.... būt
kopā latviskā vidē ar jauniem latviešiem no
visas pasaules. Solat arī peldēšanu, zem ūdens
līšanu, zvejāšanu, tenisu un ko tur vēl
nē. Un viss tas kamēr smejas
kultūru! Ziniņ, mēs jau
ejam!

Piesakies pie
J. Pluča, 19 Victoria St., Mosman Park 6012, WA.

Nezaudēt sevi

Džemma Skulme

(Pārņemts no LITERĀTŪRA UN MĀKSĻA, Rīgā, 1980)

Man bija neparasti laimīga bērnība, esmu to vienmēr teikusi. Es nemaz nevarēju neklūt par mākslinieci: tēvs gleznotājs, māte tēlniece, mani bērni gadi aizritēja tēva darbnīcā un teātrī starp talantīgām un pat izcilām personībām.

Bet rakstura rādījumam manā bērnībā un pusaudzes gados būtisks bija arī kas cits – gadiem ejot, es to novērtēju arvien vairāk: tās bija vasaras un ziemas brīvdienas, ko vienmēr pavadīju Mālpils pagastā pie vecmāmiņas. Mājas bija diezgan lielas, taču paputējušas un parādiem apkrautas. Vecmāmiņa tajās bija palikusi viena pati: abas meitas – mana māte un viņas māsa – dzīvoja Rīgā. Zemes bankas parādus mans tēvs maksāja un nenomaksāja līdz pat 1940. gadam. Tā bija visīstākā liešana caurā mucā, taču pārdot vai kā citādi tikt vaļā no šīm tēvu mājām laikam tomēr neviens nespēja.

Pamazām notika tā, ka man ne vien vajadzēja darīt visus lauku darbus, bet pat, pašai pa pusei vēl bērnam, uzņemties gandrīz pilnu atbildību par saimniecības lietām, izlemt, kur ko sēt, kad pļaut un vēl daudz ko citu. Nevarētu teikt, ka tas man būtu sagādājis īpašu prieku; vecmāmiņas mājas es, tāpat kā visa mūsu ģimene, drīzāk izjutām kā slogu, taču vienlaikus man pret to bija radusies nesatricināma pienākuma apziņa. Tagad es saprotu, manā dzīvē tam, ka tik agri vajadzēja uzņemties šo ne visai piemērotu atbildību, bija liela nozīme. Mūsu šodienas bērniem dzīve nerada tādas situācijas, taču personības attīstībā tās varbūt ir pat nepieciešamas.

Esmu bijusi dažādās zemēs, un tas man ļauj no distances ar zināmu objektivitāti vērtēt arī pašas tautu; no "iekšpuses" vien daudz kas nav tik labi saskatāms. Tā nu es varētu teikt, ka visumā, lielās līnijās mēs esam gaiša tauta. Mani pat pārsteidza, cik īstenībā zems kultūras līmenis, tuvāk iepazīstoties, izrādījās dažai labai no lielajām, izslavētajām kultūras tautām. Turklāt mēs īsti neapzināmies savu bagātību, mums bieži pietrūkst pašapziņas, un tāpēc jūtamies pārsteigti un izbrīnīti ik reizes, kad no tālienes atnāk sajūsmas pilnas atsauksmes par mūsu mākslu.

Tradicionāli mums it kā būtu gan gaume, gan skaistuma izjūta, kas izpaužas kaut vai mājas un tās apkārtnes kultūrā. Taču tas ir tikai lielās līnijās, kopumā. Ja skatāmies konkrēti, daudz kas liek padomāt un pat vaicāt, vai pie apvāršņa nav manāmas gaumes krīzes pazīmes, jo lielā mērā zudusi tautas mākslas būtības izpratne, tās monumentalitāte, ritmi, kolorīts; patiesā skaistuma vietā daudreiz stājies smukums. Kad pērn Maskavā notika liela, interesanta Vissavienības tautas daiļamatniecības izstāde, izrādījās, ka mums gandrīz nav tai ko piedāvāt: ar tautiskuma marku ražotais stipri tālu aizgājis no īstajiem pamatiem, kļuvis lēts.

Es domāju arī, ka mūsu dzīvi vilto tas, ka esam sevi pārāk sasīkumojuši. Tas redzams visur. Pat valodā, kurā izzūd vienkāršā skaidrība. Ik otrā trešā teikumā nevaram iztikt bez pārspilētām frazēm, bet vārdu plūdi neko neizsaka. Arvien atceros, ka Krišjāņa Barona "spēcīgākais" izteiciens, ko viņš atļāviens teikt par otru cilvēku, bijis ietverts jautājuma formā: "Vai viņš nav mazliet pārspilēts?"

Iecietība ir īpašība, ko mūsu dienās augsti vērtējam. Bet cilvēku attiecībās redzam arī daudz agresivitātes, uzbrūkošas neizpratnes, kategorisku visa tā noliegumu, ko nesaprotam un pat nevēlamies saprast. Neiecietība un paštaisnība daudz ko sagandē, izposta draudzību, mīlestību, ģimenes. Tā mēdz izpausties jau ļoti agri, skolā, piemēram, ja kāds bērns ir ar spilgtāku individualitāti, atklātāks, jūtīgāks, vairāk atšķiras no pārējiem, viņam neklājas viegli, viņu nereti noknābā kā balto zvībuli. Un tāds bērns vai nu noslēdzas, ieraujas sevī, vai arī, cenzdamies kļūt kā visi, pārstāj sev ticēt, lauž savu būtību. Daudzi izaug nepazīstot sevi un līdz ar to neizprotot arī citus.

Bet sevi pazīt nav tikai katra privāta lieta vien. Mēs visi kopā esam ieinteresēti nezaudēt to vienreizīgo pamatīgumu, kas ir tautas rakstura galvenā līnija. Mums dažu brīdi grūti vairs atrast sevi, piemēram, sanākot kopā sabiedriskās izdarībās. Apšaubāms mums šķiet daudz kas no tā, ko tagad saucam par "tradīcijām" godos, jubilejās, somu pirtis, kur neatturāmi nāk līdzī un kļūst par normu bezgaumībā. Dabiskās sirsnības un gaišās domas vietā ieviesas rituāli, frāzes, samākslota poza. Gandrīz katrs apsveikums noteikti grib kaut ko imitēt – vai nu dzeju, vai citāda veida iedomātu "smalko toni" ... Imants Ziedonis par to ir runājis precīzi un iespaidīgi, tur pat nav ko piebilst. Visi lasa un visi priecājas, cik labi viņš uzrakstījis, piemēram, par suvenīriņiem, bet nekas jau nemainās, tos draņķīšus tāpat ražo un pārdod.

Arī skola šai ziņā nav bez grēka, jo ne vienmēr prot atšķirt graudus no sēnalām. "Suvenīru stils" ir kļuvis par dažu laba tēlotājas mākslas pulciņa "radošo pamatu". Vērtīgais un veidīgais rodas, sasprindzinot spēkus, bet, protams, vieglāk ir sekot jau pieņemtajām formām. Ja jaunatnes tikšanās ar maksliņieku vai dzejnieku nav kļuvusi par brīnumu – lielo tikšanos ar mākslu un dzeju, tā var būt gan autora, gan skolas vaina. Skolas vaina ir tad, ja tā nav spējusi sekot līdzī gara kustībai, kas nestāv uz vietas, – kā Ojārs Vācietis teicis – kad tas, kas citam šķīties jauns, dzejniekam jau bijis vecs.

Mēs gribam savos bērnos saskatīt izaugam raksturus. Mēs sagaidam no viņiem individualitātes izpausmes. Mēs ceram viņos sastapt aktīvus darba darītājus.

Radošas, aktīvas personības pamatā ir apzināšanās, ka tā ar savu prātu un darbību spēj ietekmēt pasaules norises. Audzinot un veidojot tādu individu, mēs liekam viņam jau mazam saprast, ka viss atrodas mainībā un šī mainība galvenokārt ir cilvēka darbības rezultāts. Ja mēs radīsim viņam pasaules ainu, ietvertu tikai gatavās formās, standartatziņās, viņš negūs priekšstatu, ka arī viņam jādarbojas kā radošai personībai.

Kāpēc mēs tik daudz tagad runājam par Bērnu? Kāpēc, piemēram, rakstniekus tā satrauc ābece, bērnu literatūras problēma? Mēs sākam saprast, isti saprast, ka katrs cilvēks nāk no Bērības un Mājas un ka viņš nebūt nav tikai balta lapa.

Vēl vairāk: bērns ir viengabalaināks, veselāks nekā mēs, pieaugušie. Viņš kaut kam ļoti būtiskam ir daudz tuvāk, viņš ir tuvāk pašam radīšanas brīdim. Pēc tam viņš no tā attālinās, aiziet, izkūst. Tas ir paradokss, bet dzīve jau sastāv no paradoksiem — cilvēks aug, pieņemās prātā un zināšanās, bet tajā pašā laikā nemitīgi kaut ko no sevis zaudē. Audzināšana ir pastāvīga balansēšanās starp to ārkārtīgi nozīmīgo, vienreizējo,

kas katram cilvēkam ir dots, un to, kas viņam jāapgūst. Ja zūd pamats, personībā sabrūk galvenais. Mēs taču katrs esam sastāpuši cilvēkus, kuros šis galvenais ir, mēs to sajūtām kā kaut ko brīnumainu, vārdos nenosaucāmu, suģestējošu. Un cilvēkam arī pašam tas sevī jājūt, jāsaudzē, jāglabā. Šis personības starojums ir daudzos cilvēkos, ir arī ļoti daudzos jauniešos.

Katrs bērns un mazbērns mūs no jauna audzina, organizē, liek kritiski lūkoties pašiem sevī un kļūt labākiem. Bērns tur spoguļi mūsu priekšā — kaut mums vienmēr būtu drosme tajā lūkoties!

Tās visas īstenībā ir ļoti elementāras lietas. Bet nu tās kļuvas par problēmu, kas mums katram un visiem kopā jārisina. Tauta savu dvēseles gudrību gadsimtiem formulējusi četrindās, jostu un cimdu rakstos. Tagad to turpina mūdienu dzeja un māksla. Katrs no mums meklē un atrod savu ceļu. Mākslinieks, liču loču to meklēdams, galu galā nonāk pie atziņām, kas nav pārakas par tām, ko savā dzīvē ieguvis arājs, sējējs un plāvējs. Bet gūvums ir — sevis atklājums.

SPRIGULĪŠU CELOJOŠĀ BALVA

Juris Ruņģis

1961. gada 29. aprīlī Sidnejas latviešu tautas deju kopa Jautrais pāris atzīmēja savu 10 gadu darbību ar uzvedumu Sidnejas Latviešu namā. Uzvedumā arī piedalījās Kanberas Sprigulītis un Melburnas Ritenītis. Sprigulīšu vadītāja Skaidrīte Darius pasniedza Jautrā pāra vadītājai Inārai Zemītei ceļojošo balvu — tautisku šķīvi. Uz šķīvja, ādas izstrādājumā, attēlots Tālavas taurētājs un toreiz tam bija piestiprinātas divas sudraba plāksnītes: "Sprigulīšu ceļojošā balva" un "Jautrais pāris 1960".

Ar šķīvi nāca vēlējums, ka šī balva ceļo pie ikvienas Austrālijas tautas deju kopas tās 10 gadu darbības atcerē un pēc tam ik pa katriem 5 gadiem. Pēdējai tautas deju kopai Austrālijā sasniedzot 20 gadu darbības atceri, šis šķīvis būtu novietojams mūzejā, ja tāds eksistētu, vai Sidnejas Latviešu namā.

1974. gadā Sprigulītis un Ināra Zemīte ar visu kopu piekrišanu nolēma mainīt noteikumus, lai balva turpinātu ceļot "tik ilgi, cik vien pastāvēs latviešu tautas deju kopas Austrālijā".

Plāksnīšu skaits tagad ir sasniedzis 33 un uz šķīvja tām pietrūka vietas jau 1976. gadā. Tagad pie šķīvja piestiprināts piemērots dēlis, kur varēs vēl pielikt vismaz 30 plāksnītes. Austrālijā vēl ir aktīvas tautas deju kopas, kas uz šķīvja nepārādās, jo nav vēl sasniegušas 10 gadu jubileju. Diemžēl, dažas kopas, kas minētas, ir tagad darbību izbeigušas, un ir arī bijušas daudzās kopas, kas darbojās īsāk par 10 gadiem un tāpēc nav atzīmētas uz šķīvja.

Pilnais plāksnīšu saraksts:

Jautrais pāris — 1960, 1965, 1970, 1975, 1980
Daugavieši — 1960, 1965, 1970, 1975, Daugavieši/Sakta 1980
Senatne — 1961, 1966, 1971, 1976
Sprigulītis — 1963, 1968, 1973, 1978
Ritenītis — 1963, 1965, 1973, 1978
Jandāliņš — 1966, 1971, 1976
Auseklītis — 1970, 1975
Dzintars — 1972
Pērkonītis — 1972, 1977
Mazais Auseklītis — 1975
Rota — 1976.

Atbildes Krustvārdu mīklai

Līmeniski — 1) skroderis; 4) LL; 6) deļot; 8) Rota; 10) tu;
11) automašīna; 12) te; 15) ņau; 16) Ruņģis; 17) seši;
18) ALT

Stateniski — 1) Sudmalpiņas; 2) datums; 3) SLT; 5) lasa;
7) OTO; 9) Olin'; 12) Tu; 13) zupa; 14) aste

Māra Rozīte

"Mēs varam ... — bet vai esam tam nobrieduši un gatavi upurēt savas personiskās intereses un ērtības arī kautkam augstākam, kādam ideālam, kas kalpotu vispārējo tautas interešu labā? Vai mūsu trimdas jaunatnei vispār ir kāds ideāls, par ko cīnīties un kam upurēt sevi? Par to der padomāt mums ikvienam." — Olafs Brūvers: Par trimdu domājot (2)

Pēdējos gadu desmitos cilvēki visās pasaules malās ir atzinuši vajadzību būtisko cilvēku tiesību ietekmīgākai aizstāvēšanai starptautiskā plāksnē. Mēs dzīvojam laikā, kad politisko disidentu apcietināšana turpinās un ieslodzīto skaits strauji pieaug, kad spīdzināšana tiek pielietota vairāku zemju valdības kārtējās administrācijas ietvaros, kad tūkstošiem ieslodzīto pazūd bez vēsts un kad soda vienības patvalīgi izpilda nāves sodus. Šādi apstākļi sastopami vairāk nekā 90 zemēs, zemēs, kur valdība iesloga savus pilsoņus politikas, reliģijas vai izcelsmes dēļ, vai pat bez tiesas sprieduma.

Neskatoties uz Apvienoto Nāciju pūlēm, pasaulē vēl trūkst iedarbīgas iestādes, kas aizkavētu cilvēku tiesību ierobežojumus un kas tai pašā laikā pasargātu vai aizstāvētu ieslodzītos "sirdsapziņas cietumniekus". Šādā gaisotnē radās organizācija *Starptautiskā Amnestija* (Amnesty International) 1961. gadā Londonā. Tā ir organizācija, kas ir neatkarīga no jebkuras valdības, politiskās ievirzes vai ticības dogmas. Tā strādā galvenokārt, lai atbrīvotu cilvēkus, kas ir bijuši apcietināti viņu ieskatu, ticības, ādas krāsas, valodas, izcelsmes vai reliģijas dēļ, pieņemot, ka tie nav lietojuši vai ieteikuši varmācības kā pretestības līdzekli.

Tas būtu visu mūsu pienākums iestāties šinī organizācijā, lai uzzinātu, kā varētu praktiski atbalstīt tās centienus. Šī organizācija ir strādājusi, lai vairākus latviešus atbrīvotu no netaisnīga ieslodzījuma. Mazākais, ko mēs varētu darīt, ir iestāties aktīvi tās turpmākā darbībā.

5. V.L.J.K.

1981. gadā no 11. — 17. augustam, Straumēnos, Anglijā.

Šī gada vasarā ELJA 27. pilnsapulcē ievēlēja jaunus ELJA pārstāvjus 5. VLJK rīcības komitejā:

Andris Mellakauls, priekšsēdis, no Anglijas

Imants un Māris Bite, abi no Anglijas

Laine Lasmane un Gundega Muchka, abas no Zviedrijas.

Rīcības komitejā vēl sastāv no pārējo apvienību parstāvjiem — ALJA (no Amerikas), DALJA (no Dienvidamerikas), LJAA (no Austrālijas) un LNJAK (no Kanadas). Visas apvienības devušas savu akceptu jauniem ELJA pārstāvjiem.

ELJA pārstāvji no sākuma 5. VLJK gribēja cieši saistīt ar Lesteras dziesmu dienām un kongresu sākt 26. jūlijā. Pārējās apvienības šim kongresa termiņam negribīgi deva savu piekrišanu un labāk izvēlējās augusta vidu vai beigas, jo augstskolas un vasaras nometnes Amerikā, Kanadā un Austrālijā beidzas tikai augusta pirmā vai otrā nedēļā.

Ņemot vērā, ka VLJK ir lielākais trimdas latviešu jauniešu pasākums, jādod iespēja visiem ieinteresētajiem jauniešiem kongresā piedalīties un kongresa termiņu mainījām uz 11. augustu.

Kongresa vieta nesagādāja grūtības. Kad ievēlēja jaunus ELJA pārstāvjus, bija tikai divas reālas alternatīvas – Florefā Beļģijā vai Straumēni Anglijā. Ņemot vērā, ka viens VLJK jau noticis Florefā (3. VLJK 1975. gadā) un, ka Straumēni ir latviešu īpašums, kas pēc iespējas jāatbalsta, izvēlējamies Straumēnus. Pārējās apvienības arī piekrita.

Par programmu

Programma vēl atrodas plānošanas stādijā un šo reizi esam izvēlējušies vairāk paneļu veida "referātus", nekā tradicionālos "istos" referātus. Ar to gribam panākt kongresa dalībniekus daudz vairāk iesaistīt un aktīvi līdzdarboties diskusijās un debatēs, nekā tas līdz šim izdevies.

Iecerētie paneļi lielā mērā atspoguļo mūsu pašu šīs dienas un rītdienas problēmas, kā piemēram, latviskā izglītība – kā var uzlabot un paplašināt latvisku izglītību, bērnu latviskā audzināšana, un trimdas jaunatnes prese un izdevumi.

Mēs arī esam iecerējuši "t.s. trešās trimdas paneļi" ar pēdējo gadu jaunās paaudzes izceļotājiem no Latvijas.

Sakarā ar pēdējā gada asām debatēm par t.s. kultūras un citiem sakariem ar Latviju, esam uzaicinājuši Imantu Lešinski, kurš, pēc savas ilggadīgās pieredzes varētu sniegt savu skatījumu uz šo ļoti aktuālo problēmu.

Ceram arī sniegt referātu par kas tika panākts Madrides drošības konferencē, un vēl sagatavojam vairākus citus paneļus un referātus.

7. LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU KANADĀ TAUTAS DEJU KOMITEJAS 3. APKĀRTRAKSTS 1980. gada 27. septembrī

Sveiki dejas draugi!

Uzsākot rudens darba posmu vēlam Jums daudz spara un veiksmju tautas deju laukā. Kopš 2. Tautas deju komitejas apkārtraksta uz Dziesmu svētkiem ir pieteikušās vēl četras deju kopas: Albānijas - Mazās sudmalīņas, Kalamazū - Raibie cimdi, Toronto skola - Valodiņa un Toronto sestdienas skola, kopā 27 tautas deju kopas.

Tautas deju lieluzveduma programmā esam izvēlējušies sekojošas dejas:

- visām bērnu kopām kā kopdejas - Ačkups, Ķekatnieks un Sīkais dancis
- jauniešu un pieaugušo kopām - Mažais dancis, Žīga, Sešdancis, Kamoliņdeja, Bāliņš māsas dancināja, Jautraviņa, Gatves deja, Spīdeklis, Sudmalīņas, Tautas kadriļa, Žogu deja, Pava-sara deja, Sarkanais dāboliņš un Dagdas dancis, Taču Jāņu deja, Plāniņa deja.

Uznāksānai un pārgrupējumiem lietosim jau minēto deju repertuāru un nobeiguma mūziku, kā arī dažas pāru dejas - Garo danci, Jandāliņu, Mazo kamoliņu, Plācenīti, Ritenīti, Zvejnieku.

Bet kongress nesastāv no darba vien. Rīkosim kabarē vakarus – viens kabarē no katras apvienības; uzstāsies Stokholmas Mālu ansamblis; būs rok-koncerti, lit-kabarē ar dzeju, dziesmām un prozu, visādas sacensības, īs-koncerti un šoreiz kongresa balli rīkosim kā zaļumballi.

Kongresa laikā darbosies bērnu dārzs, kongresa avīze, pārdošanas standi, visādas izstādes un tiem, kuri meklēs vairāk "fīziskas" nodarbības būs pieejams peldbaseins, tenisa un voleja laukumi.

ELJA pārstāvju programmas mets ir jau gatavs un to tagad debatēs un varbūt revidēs pārējās apvienības.

Tuvāku informāciju par 5. VLJK sniedz Andris Mellakauls, Flat 2, 17 North Common Rd, Kaling, London W5, Great Britain

Gundega Muchka, Dvārgvāgen 5, S-175 70 Jarfalla, Sweden
LJAA nodaļu priekšsēži (Adelaidē Pēteris Dārziņš - tel. 297-4242; Melburnā Gunārs Nāgels - tel. 93-3050; Sidnejā Andra Rone - 4 Wilona Ave, Greenwich)

LJAA pārstāvis 5. VLJK rīcības komitejā Aldis Putniņš, 3 Rose St, Prospect, S.A. 5082 - tel. 269-2154.

5. VLJK rīcības komitejas vārdā
Gundega Muchka

Līdz Dziesmu svētkiem Toronto vairs atlikuši tikai deviņi mēneši un lai deju lieluzveduma norisi varētu sekmīgi plānot mums jāzin precīzs bērnu, kā arī lielo deju skaits, kas piedalīsies lieluzvedumā. Tādēļ lūdzu rūpīgi izpildiet pievienoto aptaujas lapu un nosūtiet Z. Miežītim pirms 17. oktobra.

Vadoties pēc aptaujās iegūtās informācijas iedalīsim katrai kopai lieluzvedumā dejojāmās dejas.

Jaundeju skate

Paldies visiem tiem choreografiem, kas savus solītos jaundeju aprakstus iesūtījuši laikā un pieprasītajā formatā. Atsaucība laba!

Tautas deju komitejas vārdā,
Zigis Miežītis.

C! EL'ĪS, MUNA MUOMUL'ĒŅA ...

Tur KAS TIE TĀDI, KAS DZIEDĀJA?
BEZ SAULĪTES VAKARĀ? —

Tur dzied bāri lāča rijā,
Jauno sauli piesaucot.
Bāru svešai mātei,
Sīvai lāča mātei,
Rīkšu sauja ketnā smaga.

Smaga lietuvēna slogā,
Kur smok gaismas elpa,
Trieč tā dūri skarbo,
Nagus mugurā laiž niknus,
Kā cirvja cirtienus,
Kas pāršķeļ bērza baltumu
Un dzīvā spēka kokā šķeltē
Vēl lēnām ielāj svinu ...
Trieč tā dūri smagu.

TEKU, TEKU — Nešanāku

Jauna saule neatsaucās.
Sniedz roku pret sauli, pret sauli,
Cel roku pret sauli, pret sauli,
Sniedz roku mums,
Lai ieceltu saulītē.

SAUCU, SAUCU — Nesasauc ...

Jauno sauli nevar sasaukt.
Tā celsies tad kad saaugsim,
Kad dvingu miglu nopūtīs,
Kad melnā rasa nokritīs,
Kad izsirta būs nakts,
Kad lāča māte aizžūžota
Miega mezglos sutīs.

Māra Rozīte

Te Viņsaules smilšu kalnu asos graudus
Sērdiene pārber no saujas saujiņā,
Sīko graudu straumē meklē savas
Mātes balto vaigu, un taujiņā
Sīkiem kauliem, baltiem oļiem,
Vai tie raudzijuši viņas ēnu?

Viņsaules tuksnesī sērdiene brien
Pār kāpu kuprainām mugurām,
Ausīs griežas saules dzeloņzaimi
Un saules nesaudzīgās rīkstes
Šausta viņas noliekto plecus.
Bet viņa jūt tikai senus baltus glāstus.

Viņsaules smilšu mūžībā guļ aprakts mirklis,
Tas smilšu grauds, ko sērdiene tvers,
Viens vienīgs grauds, kas atvērsies kā zieds.
Un raugoties tajā, kā spoguļu skaidā,
Sērdiene skatīs savas istās mātes vaigu.
Tad jūrā baltā, dzintaru putotā, tā nirs.

Tu Es tevi mīlu.
Mīlu, jo atdziedi ziedoni,
Brūni sulīgā zemes balsī,
Kamēr mēs vēl pērnās vasaras sauli minām.
Mīlu,

Jo tu jauno sauli gribi tvert
pirms uzaususi,
ar kailām rokām tvert
kā sniega pikū,
lai liesmas nolaižītu.

Mīlu,
Tavu neprātību,
Tu saules skabarga sakņojusies zemē.

KAM, SAULĪTE, VĒLU LĒCI —
KAM TIK ILGI KAVĒJIES?

Apcerējumi aprakstīti atsevišķās brošūrās "Senātie un mākēti" un "Latvijas tautas dziesmas un dāvanas".
LAIVIEŠU ORNAMENTIKA 1973. g. Nr. 4, "Senātie un mākēti"

NOSLĒGUMA DZIESMIŅA

Vai ir jau cauri?
Mēs knapi iesākām.
Vai beigas klāt?
Mēs tālu netikām.
Vai tiešām viss?
Tik daudz mēs apslēpām.
Tu taisies iet?
Tik maz mēs atklājām.

Kāpēc tev jāsteidz?
Vai tas nav tik untums,
Vai glēvums,
Vai žēlums,
Vai vakara vēlums?

No kā tev tā jābēg?
Vai pašam no sevis,
No dzīves,
No kvēles,
No jaunās mēles?

Un pat ja būtu
Vēl ko teikt
Tu negribētu
Aizkavēties.

REĀLIJAS, MINIATŪRAS UN ŠĶEMBAS IZRIETOT NO CAURĀM NAKTĪM UN VĒLĀM ĒNĀM

Kad saule iespīd tev acīs
Tevi meli apžīlbst,
tie kūst un klūst
Tik viegli caurspīdīgi
ja pieliktu lūpas tos varētu aizpūst
kā pieneņu pūkas no tavām dzeltenām acīm.
Tad kā kaķis tu uzmet kūkumu
izlaidi nagus
nolaidi acis
gaidi kā mākonis metis ēnu.

P D C redakcija

novēl visiem lasītājiem

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

LAIMĪGU 1981. GADU!

Avoti

TAUTAS TĒRPU DARINĀŠANAI

Sastādījusi M. Strausa

Latviešu jaunatnes DIVREIZDIVI materiāli

1. **LATVJU RAKSTI** Prof. R. Zariņš. Valsts papīru spiestuves izdevums, Rīgā. Izd. 1924. - 1933. g.
 - I. grāmatā – Rucavas, Bārtas, Nīcas, Alsungas, Kuldīgas, Ventspils, Talsu, Tukuma, Bauskas tautas tērpi un tērpu daļas.
 - II. grāmatā – Krustpils, Augšzemes, Cēsaines, Lielvārdes, Latgales un Vidzemes tautas tērpi un tērpu daļas.
 - III. grāmatā – Latvju tautas lauku celtniecība, istabas lietas, trauki.
2. **LATVJU RAKSTI** Izd. 1957. - 1959. g. A. Ozoliņš Vācijā. Šīs grāmatas ir mazā formātā pārdrūkāti Prof. R. Zariņa **LATVJU RAKSTI**. Jaunais izdevums papildināts ar paskaidrojumiem par tautas tērpu darināšanu.
 - I. grāmatā (1957. g.) – Latviešu tautas tērpu darināšana Vidzemē, Piebalgā un Lielvārdē.
 - II. grāmatā (1959. g.) – Latviešu tautas tērpu darināšana Krustpilī, Abrenē, Latgalē un Augšzemē.
3. **IEVADS TAUTAS TĒRPU VĒSTURĒ** Izd. Rīgā 1936. g. J. Grinbergs, A. Dzērvītis un V. Čintērs.

Tautas tērpi Aizvēsturē 8. - 12. g. s.
Senvēsturiskos laikos 13. - 16. g. s.
Vēsturiskos laikos 17. - 20. g. s. (ši nodaļa nav pabeigta)
4. **NOVADU TĒRPI** Izd. 1939. g. Rīgā, Latv. lauks. kamera. Šī grāmata pārdrūkāta 1965. g. Toronto, izdevējs Diždancis. A. Karnups un E. Kivicka. Visu Latvijas novadu tērpi un to darināšanas plašs apcerējums.
5. **LATVIEŠU TAUTAS UZVALKI** Izd. 1931. g. Rīgā, Latv. dziesmu svētku biedrība.

A. Dzērvītis. Visu Latvijas novadu tērpu un to darināšanas konspektīvs apcerējums.
6. **LATVIEŠU TAUTAS DAINAS** Izd. 1931. g. Rīgā, K. un P. Rasiņi, I. Endzeliņš un R. Klaustiņš.

Īsie apcerējumi par latviešu tautas tērpiem.
Villaines – Prof. R. Zariņš III sējumā
Krekli – E. Jende IV sējumā
Brunči – J. Niedre IV sējumā
Vainagi – A. Dzērvītis VI sējumā
Gredzeni – E. Alksnīte VI sējumā
Sievu cepures – A. Dzērvītis VIII sējumā.
7. **KRĀSAINIE DARBI** Izd. 1934. g. Rīgā, J. Grinbergs, A. Dzērvītis un N. Simepska.

Aprakstīti latviešu tautas tērpos sastopamie krāsainie izšuvumi un to darināšana.
8. **BALTIE DARBI** Izd. 1935. g. Rīgā, J. Grinbergs, A. Dzērvītis un N. Simepska.

Aprakstīti latviešu tautas tērpos satopamie baltie izšuvumi un to darināšana.
9. **LATVISKIE BALTIE IZŠUVUMI** Izd. 1943. g. Rīgā, J. Grinbergs. Izd. 1949. g. un 1951. g. Vācijā. Al. un A. Dzērvīši.

Aprakstīti latviešu tautas tērpos sastopamie baltie izšuvumi un to darināšana.
10. **Žurnāls SAULE** Izd. Rīgā, E. Paegle. 1923. - 1931. g.

Plašs dažādu Latvijas novadu krekli, vainagu, cepuru, jostu, brunču un rotu krāsainu zīmējumu krājums.
11. **Žurnāls ZELTENE** Izd. Rīgā, J. Grinbergs. 1934. - 1935. g.

Žurnāla rokdarbu nodaļā sniegti tautas tērpu darināšanas apraksti.

12. LATVJU AUDUMU TŪKSTOŠS GADU VECĀS TRADĪCIJAS. 1938. g. Nr. 4, "Senatne un māksla"
Apcerējumā aprakstītas Abrenes brunču aušanas un rotāšanas tehnikas un to salīdzinājums ar citu laikmetu un novadu darinājumiem.
13. LATVIEŠU ORNAMENTIKA Izd. 1923. g. Rīgā, E. Brastiņš.
Grāmatā apcerēti rakstu elementi, kas sastopami dažādos latvju tautas mākslas darinājumos.
14. LATVJU RAKSTU KOMPOZĪCIJA Izd. 1925. g. Rīgā, E. Brastiņš.
Grāmatā iztīrīti rakstu salikumu paņēmieni latvju tautas mākslas priekšmetos.
15. LATVJU ENCIKLOPĒDIJA Izd. 1954. g. Stokholmā, A. Švābe.
Enciklopēdijā sniegti īsi apcerējumi par latviešu tautas tērpu daļām.
latvju tautas tērps	2446 lpp	pūrs	2039 lpp
villaines	2745 lpp	celaine	372 lpp
saktas	2235 lpp	brūnie svārki	349 lpp
gredzeni	727 lpp	vainags	2546 lpp
krekli	1068 lpp	daiļamatniecība	424 lpp
jostas	901 lpp	kokle	1034 lpp
aproces	741 lpp	rotas, saktas	1130 lpp
ornaments	1805 lpp	krelles	1068 lpp.
apkaklis, rotas	66 un 2265 lpp		
16. IEVADS LATVIEŠU STILA VĒSTURĒ Izd. 1948. - 1949. Eslingenā, Vācijā. V. Lamsters.
I. daļa – Senlietas un rotas Latvijas akmens, bronzas un dzelzs laikmetā.
II. daļa – Senlietas un rotas Latvijas vēsturiskā laikmetā.
17. Žurnāls LAIKMETS Izd. 1952. - 1962. g. (1 - 36 burtnicas). A. Eglītis, ASV.
Al. Dzērvītes apcerējumi par latviešu tautas tērpu darināšanu.
nr. 12 – Bārtas cepures	nr. 26 – Vidzemes vidienes tautas tērps
nr. 13 – Rucavas tautas tērps	nr. 27 – Piebalgas tautas tērps
nr. 14 – Bārtas tautas tērps	nr. 28 – Ziemeļu Vidzemes tautas tērps
nr. 15, 16, 17 – Nīcas tautas tērps	nr. 29 – Abrenes tautas tērps
nr. 19 – Zemgales tautas tērps	nr. 30 – Krustpils tautas tērps
nr. 20, 21 – Viriešu tautas tērpi	nr. 31 – Augšzemes tautas tērps
nr. 22 – Kuldīgas tautas tērps	nr. 32 – Talsu tautas tērps
nr. 23 – Alsungas tautas tērps	nr. 33 – Pērkones tautas tērps
nr. 24 – Ventspils tautas tērps	nr. 34 – Zemgales celu apaudi.
nr. 25 – Lielvārdes tautas tērps	
18. LATVIEŠU TAUTAS MĀKSĻA I, II un III Izdevn. Liesma, Rīgā, 1967.
19. ARCHEOLOĢIJA UN ETNOGRAFIJA I - XI Zinātņu akad. izdevums, Rīgā, 1957.
20. LATVIJAS PSR ARCHEOLOĢIJA Zinātņu akad. Vēstures institūta izdevums, Rīgā.
21. SENO LATGAĻU APĢĒRBS 7. - 13. G. S. A. Zariņš, Izdevn. Liesma, Rīgā, 1970.
22. LATVIJAS SENATNE Sakārtojusi un rediģējusi Lidija Švābe. Rakstu krājums veltīts Valdemāram Ģinteram.
23. KLUSIE LIECINIEKI – SENLIETU ALBUMS Izdevn. Pilskalns, Linkolnā, ASV, 1964. Archeoloģisko izrakumu attēli
24. LATVJU RAKSTI – LATVIAN DESIGN Izdevn. Amber, Toronto, 1973. A. Dzērvītis.
25. JOSTU RAKSTI Izdevn. Liesma, Rīgā, 1968. G. Ivanova un I. Madre.
26. CIMDU RAKSTI Izdevn. Augstums Printing Service, Linkolnā, ASV. Irma Lesiņa.

Atbalsis

PĒC TAUTAS INSTRUMENTU, ETNOGRAFISKO UN FOLKLORAS ANSAMBLU LATVIJAS SKATES RĪGĀ

A. Krišjānis

(Pāņemts no DZIMTENES BALSS 1980. g. 15. nra)

Pēc visa tā jūties kā pieblīvēta tīne. Vēl nedaudz, un sajūtas sabirzīs smalkos putekļos. Un ir tik daudz kā: sešas stundas vienā karuselī ar teiksmaino kokļu dzidro skaņu, ar sievietēm un vīriem, jaunavām un jaunekļiem, meitenēm un zēniem lepnos tautastērpos, ar maigām dziesmām un šerpam ziņģēm, ar trakulīgām rotaļām un it kā cēli lēnām runām, ar daudzslāņainām uzvedumu ainām un rāmi vienkāršām ikdienas bildēm, ar un ar ..., līdz jūties piestrāvots un pārbļvēts senām, bet tik tuvām, saprotamām un nojaušamām atbalsīm. Skalākām un klusākām.

Pirmā ir kokļu dziesma, "Teiksma" ar Anitu Vanagu pa vidam. "Teiksma" spēlē smalki. Klusināti un vietām koklētāju tikpat smalkie pirksti slīd pār stīgām maigi maigi, un skaņa nāk kā no nekurienes (Ķepīša apdarē "Nāk rudentiņis"). Gulbišu vidusskolas meitenes sevi nosaukušas par "Vālodzīti". Vai tā nav vālodzes dziesma "Karavīri bēdājās?" Tās ir no Kuldīgas otrās vidusskolas. Un viņu "Čučī, guli līgaviņa" stīgo meitenīga kaisle. Un vēl. Cēsnieces no otrās arodskolas. Ar sešām baltām seģenēm. Seģenes baltas kā latgaliešu "Ziedi, ziedi, rudzu vārpa". Liepājnieces ar "Tek saulīte tecēdama". Arī Stučkas koklētājas ir smaidīgas meitenes, it sevišķi Barisona "Dainā".

Daudz meiteņu! Bet stīgo miestari ir vīri.

Ak, suitu sievas. Ak, ķeceris! Bet vai tik vien ir uz mēles? Suitenecies tik vakarēja: adīja zeķes, tina dziju un ziņģēm šaudījās kā ar karstām naglām. (Publikai arī tika.)

Baltas, gaišas Saunas večas no Preiļu puses. Pašu izšūtām seģenēm un siltiem smaidiem un ar rīdziniekiem vietām nesa-protamo "Aiz upeitis meitys dzīd'a" un citām meldijām.

"Sendziesma" ir tepat no Rīgas. Kopu konsultē Vilis Bendorfs no ZA Folkloras sektora. "Sendziesmā" daudz jaunu cilvēku un pavisam mazas meitenītes. Tas jau māc sevi nest – "Škaisti dzied'a lakstīgala". Kopumā – simpātisks ansamblis.

Otanku ciema ansamblis no Liepājas puses spēlē gabalu no kristību uzveduma, mazo Pādīti didīdami. "Nemetiet vara naudu / Metiet zeltu, sudrabiņu". Ir danči pa vidam, siera, alus un vīna dalīšana.

Rēzeknieši vakarē. Rikavas sievas un vīri ada, dziju tin, vilnu kārš, skalus plēš un gaismo skatuvi ar tiem, karotes grebji, mīklas min, pa starpām apdziedas (vīriem tiek pa mizu), skrien rotaļas un dziesmas lokā. Tā jau darbs savulaik vakarēšanā veicies. Uz Rīgas skatuves arī.

No Bārtas ir vairāk sievu. Dzied. Danco. Publikai tiek putrainu šalts. Un ir vēl viena apdziedāšanās.

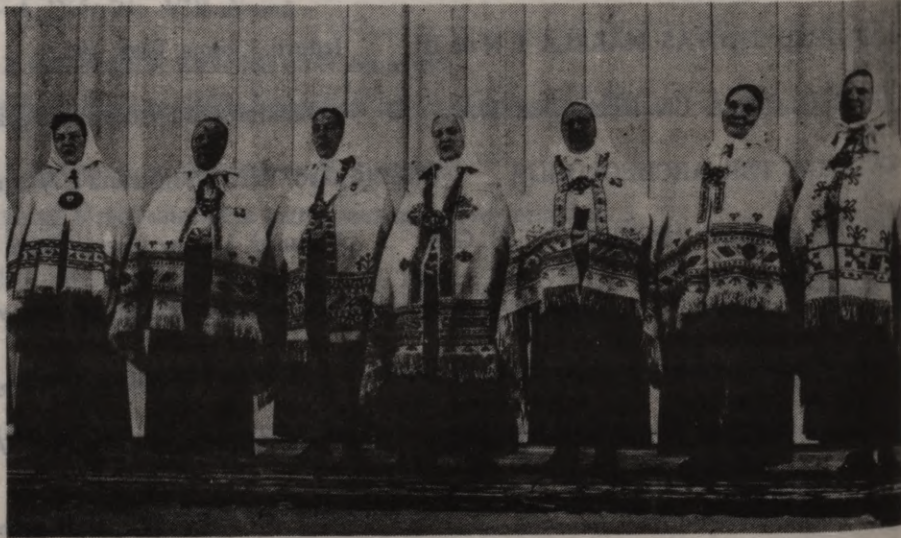
"Skandinieki". Te ir ķekatu dziesmas, ticējumi un danči un rotaļas no dažādiem Latvijas novadiem. Skandinieki skrien vilku un kazu, dzied meteniša dziesmas (kad metenis miezīs, tad zelta pogas kritīs – bet nav ne mieziņa, ne pogu, bet publikai tiek ūdens), nāk stāsti par to, ko nu kurā pusē domā par gaidāmo jauno gadu, čigānu dziesma (desa teka pa celīņu, likumiņus locīdama, čigāniņi pakaļ skrēja, putrainiņus lasīdami), un viss beidzās ar Abrenes dialektā dziedāto "Kakišam tēvs nomira" – tā parasti atvadījušies ķekatnieki.

* * *

Tādas tās atbalsis. Dažādas. Ļoti krāsainas. Tuvas. No sentēva un senmātes. MANTOJUMS.

Muzicēšanas prieks.

Saunas ciema sievas.

J. Krūmiņa fotoattēli

Kārlis Grencions

(Pārņemts no žurnāla LABIETIS 59. nra)

Rotu kalšanas kursus Amerikas savienotās valstīs esam sākuši atdarināt vairākus seno letgaļu tērpus, gan dažkārt izlietojot modernās tehnikas paņēmienus. Šo tērpju villaiņu un rotu pagatavošana tomēr nav viegli veicama. Tā prasa iedziļināšanos senās latvietes izdomas un darba prasmē; tas pats sakāms par senā rotkaļa prasmi.

Lai gan sudraba un zelta cenas pēdējā laikā cēlušas, tomēr vēl iespējams iegūt metallus rotu kalšanai un audumā iestiprinājamo spirālīšu un gredzentinu izgatavošanai par mērenu izmaksu. Senatnē turpretīm metalla cena bija izšķirīgā tērpju un rotu izgatavošanā.

Šodien rotu izgatavošanas izmaksa ir samērā niecīga, ja to daram lielākās sērijās. Turpretīm izgatavojot rotu pēc kāda sena parauga, jālieto individuāla pieeja un tie paši darba paņēmieni, kas piekopti senatnē. Tad rotu sadārdzina daudzās izlietotās darba stundas.

Tieši salīdzināt metalla cenas senajā Latvijā ar šodienas metalla cenām dažadas pasaules valstu valūtās, protams, būs neiespējami. Par Latvijas teritoriju no 5. - 9. g. s. tiešu datu trūkst. Jāņem arī vērā, ka tai laikā tirgošanās notika maiņas ceļā. Bet varam gūt kādu ieskatu, apsverot ierakstus no franku valsts tiesas (Lex Ripuaris) ziņām 7. gadu simtenī:

bruņu cepure maksājusi 6 govīs,
bruņas — 12 govīs
kāju bruņas — 6 govīs
šķēps un vairogs — 2 govīs
zobens ar maksti — 7 govīs.

Pēc H. Delbrika¹ ziņām, franku valstī zobena vērtība līdzinājusies 9 govīm, un pilns apbruņojums bijis līdzvērtīgs 45 govīm vai 15 zirgiem.

Pēc šādas mērauklas varam aptuveni spriest par dažu depoziņu vērtību, kas attiecināmi uz šo laika apjomu un atrasti Latvijā, Lielupes līdzenumā un Daugavas joslā, un uzskaitīti *Latviešu vēsturē*²:

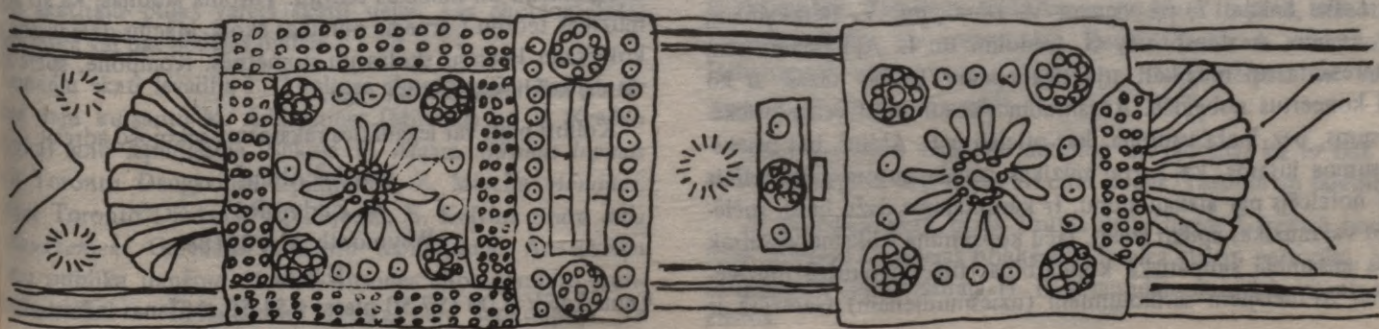
1869. gadā Kokumižā — 9 saktis, 1 kakla gredzens, 15 aproces, 2 gredzeni, 600 šķēpu smaiļi, 130 uzmavas cirvji, 40 saurasmens cirvji, 1 kalēja lakta, 40 šķīļamie akmeņi, 2 galodas un vairāki stipri bojāti dzelzs lietu fragmenti; 1888. gadā Kal-

namuižā — 10 umboni, 54 šķēpu smaiļi, 8 bultu smaiļi, 9 jostu sprādzes, 1 kāpslis, 1 zobena asmens un 1 nazis; 1908. gadā Vecmokās — 6 rotu adatas, 21 šķēpu smailis, 14 uzmavas cirvji, 1 galoda un 1 šķīļamais akmens; 1930. gadā Līgotnēs (pie Kokumižas) — 1 aproce, 1 sudr. kakla gredzens, 10 šķīļamie akmeņi, 29 jostu sprādzes, 1 dzeramā raga apkalums, 9 naži, 9 galodas, 41 šķēpu smailis, 1 uzmavas cirvis un daži citi kaula priekšmeti un dzelzspriekšmetu fragmenti un, beidzot, 1937. gadā Sauleskalnā — 40 bultu smaiļi.

V. Urtāns³ metalla vērtībai par mērauklu ņem sudraba pirktspēju dažādos darījumos: "Zinot, ka krievu naudas grivnas vērtība bija 51,19 g sudraba, pamatojoties uz krievu rakstītajiem avotiem, var aprēķināt, ka no 11. līdz 12. g. s. otrai pusei Krievzemē zirgs maksāja ap 102 g sudraba, ķēve ap 61 g, vērsis ap 51 g, govys ap 44 g un auns vai sivēns ap 2,5 g sudraba. Tādā gadījumā par Vārnavas Saulīšu depoziņa kakla gredzeniem, kuru kopējais svars 1438,80 g, varētu nopirkt kādus 14 zirgus vai 35 govīs, vai arī 562 aunus, vai sivēnus. Saskaņā ar Krievu Pravdu un Novgorodas miera līgumu var aprēķināt, ka 11. un 12. g. s. par tirgotāja nogalināšanu vajadzēja maksāt soda naudu ap 2 kg sudraba, bet par kņaza karadraudzes locēkļa — ap 4 kg sudraba. Tanī pašā laikā kalpa jeb verga vidējā cena bija ap 256 g sudraba. Tātad par Neretas Mūrnieku depoziņa 2 sudraba kakla gredzeniem, kuru kopejais svars 554 g, varetu nopirkt 2 vergus.

V. Urtāns vēl min, ka caunādas cena svārstījies no 1 sudraba dirhema Krievijā līdz 2,5 dirhemiem pie Volgas bulgāriem, pieņemdam, ka līdzīgas cenas būs bijušas arī Latvijas teritorijā. 1 sudraba dirhems sver 2,7 - 2,9 gramus. Pēc viņa uzskatiem rotas arī senatnē sadārdzināja to meistarīgais izveidojums un patērētais darbs, piemēram minot Sauleskalna pūces saktas un Mežotnes pilskalna šķērsotās stopa saktas, kur lietoti dažādi metalli un darba tehnikas.

1. H. Delbrueck, *Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte. Das Mittelalter*, Berlin, 1923
2. Fr, Balodis un A. Tentelis, *Latviešu vēsture, 1. daļa*, Rīgā, 1938
3. *Archeoloģija un etnografija, VI sej.*, V. Urtāns, *Latvijas 5. - 9. g. s. depoziņi*, Rīgā, 1964

Kolibrī

LAIMIGS IEGUVUMS

(Pārņemts no LAIKA 1980. g. 17. septembra nra)

Otrās tautas deju dienas Garezerā, kad parallēli norisa arī Trešais preses kongress, tautas deju vadītāju kursi un paveikti tika arī pēdējie deju sagatavošanas mēģinājumi, aizņēma visu augusta otru nedēļu un nobeidzās ar tautas deju lieluzvedumu Dziesmulejā. Tautas deju pavadītāja mūzika likās saderīgāka, kādu nebijām vērojuši pat dziesmusvētku tautas deju lieluzvedumos, ko dziedot un spēlējot veica Kolibrī ansamblis no Bostonas ar vairumā senajiem latviešu tautas instrumentiem: stabulēm, svilpēm, koklēm, āžragiem (līkiem ragiem), trīdeksni, sietiņu, dažādiem citiem sitamiem instrumentiem, vijoli, flautu, klarineti, trombu (trompeti) u.c. Šī pavadmūzika aparē un pastiprinājumā kopā ar dziedāšanu deva jauku, senatnīgu kolorītu, itin labi iekļāvās deju ritmā un krāsu mirgā. Nevarēja nepamanīt lielo atšķirību tajās pāris dejās, kad pavadījumi atskanēja no "garmošku" iespēlētajām lentām. Jo patīkamu niansi deva arī tautas deju kursantu kora (35 balsis) piedalīšanās vairāku deju pavadījumos, ko bija sagatavojis un vadīja Pēteris Zariņš ar palīdzību Iveti Ansoni. Lieluzvedumu vadīja Valdis Ārums, Lidija Zariņa, Judīte Vāgnere. Ja arī visā nedēļā un lielsarīkojuma dienā debesu saule reti spēja pašķirt tumšo mākoņu vālus un draudēja pat priekšnesumu laikā, Otrās tautas deju dienas izdevās lieliski.

Kolibrī debija Garezerā vēl iezīmējās ar trim koncertiem: priekšpusdienā, kas bija domāts vairāk jauniešiem ar ļoti vērtīgiem paskaidrojumiem par latviešu tautas mūziku un senajiem instrumentiem, to spēlējot atsevišķi un ansablī; pilns koncerts vakarā un pēc dievkalpojuma Kronvalda zālē. Programmā bija tautas dziesmu apdares mūža ritumā: radības, bērnība, jaunība, rotāšana, gadskārtas darbi un svinības. Šī pašlaik vienīgā šāda instrumentāli vokālā ansambļa pastāvēšana un darbošanās Bostonā ir laimīgs ieguvums, jo visi 10 dalībnieki dzīvo nelielos attālumos turienes apkārtnē, visi dzied labām, koptām balsīm, spēlē vairākus instrumentus, komponē, mācās mūziku – vārdu sakot, profesionālas bāzes ansamblis, par ko vairāk nekā jāpriecājas: Laila Saliņa, Līga Aldiņa (Liepkalne) – soprāni; Anita Kupriša, Laura Padega (alti); Mārtiņš Aldiņš, Juris Broks (tenori); Pēteris Ozols, Jānis Sils (basi); Lalita Saliņa, Pēteris Aldiņš (instrumentālisti, arī dzied). Dainu tekstus sakārtojuši Laila Saliņa un P. Ozols, bet priekšnesumu mūzikas aparē A. Kuprišai un P. Aldiņam katram pa 11 darbiem, M. Aldiņam 3, Lailai Saliņai 7, pa vienam V. Dārziņam, V. Bērzkalmam, A. Feilam, A. Jansonam, G. Gedulim un L. Apkalnam, kam interesanta un mūzikāli atjautīga apdare Tautas kāzas, ar ko arī koncertus nobeidza. Ansablī viscaur augstvērtīgs priekšnesums, bez īpaša vadītāja, kas oficiāli ir P. Aldiņš, bet priekšnesumos jūtams, ka katra mūzikas gabala autors ansablī ir arī noteicējs par atskaņojumu. Ir kārdinājums dažu balsi, spēlētāju vai mūzikas apdari izcelt, taču kopsummā ieliksma visvairāk visa ansambļa simpātiskā kopdarbība, tirā, aizrautīgā mūzicēšana. Ar lielajiem sarīkojumiem (dziesmudienām) Garezerā ir

palaimējies mūsu mākslinieku atbalstā izveidot un parādīt labas mūzikas atskaņošanu, kam Kolibrī ansamblis deva ievērojamu pienesumu. Apbrīnojama ir šo jauniešu nodošanās tautas mākslai, mūzikas kopšanai un popularizēšanai, cieņā turot seno instrumentu spēli, gērbjoties tautas tērpos, kopjot latviešu valodu, to pareizi lietojot paskaidrojumos. Domāju, ka ansambļa dalībnieki piedos, ja iebilstu par vienīgo lielāko "svešķermeni" šajā latviskajā "cietoksnī", proti, pagalam nelatvisko nosaukumu Kolibrī.

Kolibrī spēlē un dzied pašu komponētus darbus ar latviešu dzejnieku vārdiem, atskaņo citas latviešu jaunākās kompozīcijas, bet visvairāk pievērsusies tautas dziesmu aparēm, izmantojot gan modernu, gan senu instrumentu kombinācijas, starp tiem – ērģeles, klavieres, kokles, ģitāres, stabules, āža ragus, flautas, trompetes, klarinetes, bungas un citus sitamos instrumentus. Viņu repertuārā ir gan garīgās, gan klasiskās un modernās mākslas dziesmas, kā arī populārā stila mūzika.

Kolibrī varbūt ir vienīgais tik versatīlais latviešu mūzikālais ansamblis brīvajā pasaulē.

Paši par sevi viņi pastāsta:

1976. g. rudenī sākām pulcēties mūzikāliem vingrinājumiem. Jau oktobrī uzstājāmies Bostonas Kokļu dienās, novembrī valstssvētku svinībās Bostonā un ALJAs kongresā Filadelfijā. Pēc šīm debijām domājām, ka esam pietiekami nobrieduši, lai piešķirtu savam ansablī vārdu. Demokrātiski nobalsojām nosaukties par Kolibrī, lai šis sīkais nedziedātājs putniņš pēdīgi varētu sākt ar lakstīgalu sacensties.

1977. g. maijā un jūnijā Kolibrī rīko pirmos patstāvīgos koncertus Konektikatā un Bostonā. Kopš darbības uzsākšanas, Kolibrī piedalījies vairāk kā pussimtā sarīkojumos, ieskaitot 2. un 3. Jaunatnes dziesmu svētkus Ročesterā (1977. g.) un Montrealā (1979. g.). Patstāvīgus koncertus sniedzis vispārējos dziesmu svētkos Bostonā (1978. g.) un Gotlandē (1979. g.), kā arī Rietumkrasta dziesmu svētkos Sanfrancisko (1979. g.). Kaut gan šajos gadījumos uzsvars tautas dziesmu aparēm, tautas deju pavadījumiem un balles mūzikai, Kolibrī ir bieži piedalījies dažādos amerikāņu sarīkojumos (festiālos, mūzikas skolās, amerikāņu pamatskolās, baltiešu un citos etniskos sarīkojumos), kur izmantota iespēja sniegt nelatviešiem latviešu tautas mūziku ar paskaidrojumiem. Bez tam, Kolibrī daudzpusība izpaužas latviešu dievkalpojumu kuplīnāšanā gandrīz katrās Lieldienās un Ziemsvētkos, kā arī kāzās un bērēs.

Kolibrī mūzikālais vadītājs Pēteris Aldiņš –

Dzimis 1953. g.. Beidzis Longy mūzikas skolu, kur mācījies kompozīciju un mūzikas teoriju. Turpina studijas, kā arī māca mūzikas teoriju Carnegie mūzikas skolā. Mācījis dziedāšanu un koklēšanu latviešu skolās un nometnēs. Komponē, spēlē klavieres, kokli, stabuli, āža ragu.

Kolibrī plati var iegādāties rakstot uz sekojošo adresi:

Mārtiņš Aldiņš
46 Karlyn Rd
Weymouth, MA 02188
U.S.A.

Cena \$ASV 9.00 (\$7.50 platei + \$1.50 sūtīšanas izdevumiem).

Gredzentiņš

Choreografija: Skaidrīte Darius (Gotlandes Lieluzvedumam, 1979. g.)

Mūzika: 16 taktis = 1 tūre. Straujš polkas ritms.

Solis: polka.

Dejotāju skaits: 2 pāru grupējumi – neierobežots skaits.

Tēpi: ieteicams, ka 1. pāru meitām būtu viena novada tērps, bet 2. pāru meitām cita novada tērps. Tas pats attiecas uz zēniem.

Pāru satvēriens: pāriem iekšējās rokas sadotas, ārējās nolaistas gar sāniem.

1. tūre

1-4 t. Pāri, iekšējās rokas saņemtas, ārējās brīvi gar sāniem, virzas polkas solī pa dejas ceļu (1. zīm.).

5-8 t. Pāri sadodās labajos elkoņos un $1\frac{1}{2}$ reizes apgriežās un paliek ar skatu pret dejas ceļu.

9-12 t. Atkārto 1-4 t. darbību pret dejas ceļu (2. zīm.).

13-16 t. Atkārto 5-8 t. darbību.

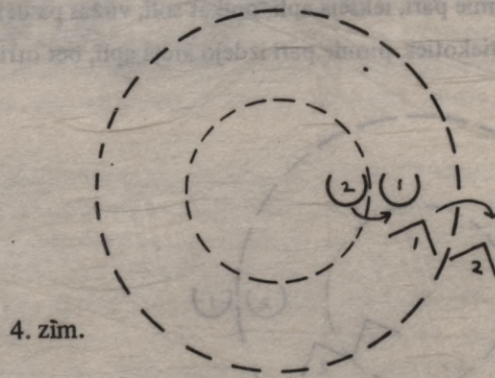
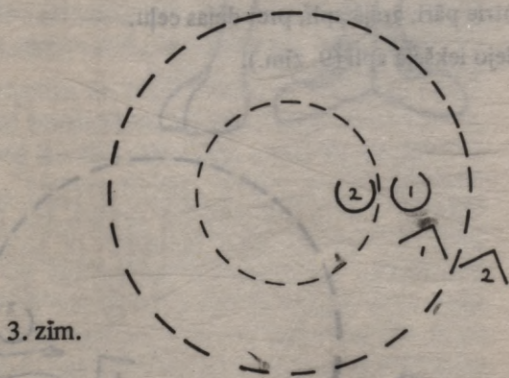

2. tūre

Meitas iekšējā aplī, puīši ārpusē

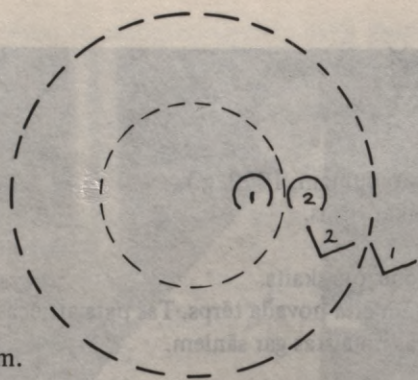
1-6 t. Pāru meitas sadodas vaļējā vidukļa aptvērienā, ārējās rokas nolaistas, ievirzas iekšējā aplī un polkas solī virzas pret dejas ceļu (3. zīm.). Pāru puīši dejo ārējā aplī pa dejas ceļu.

7-8 t. Meitu pāris (1. meita sev 2. meitu pa priekšu griezdama) pagriežas ar skatu pa dejas ceļu. Puīšu pāris (2. puīši sev 1. puīši pa priekšu griezdams) pagriežas ar skatu pret dejas ceļu (4. zīm.).

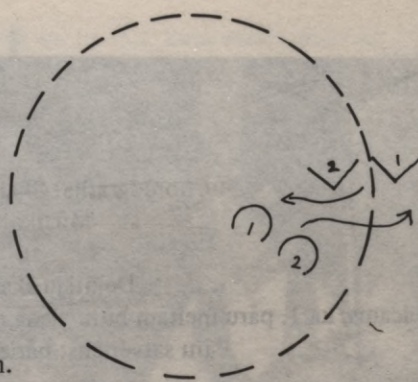

9-14 t. Meitas polkas solī, iekšējā aplī, virzas pa dejas ceļu, puīšu pāri, ārējā aplī, pret dejas ceļu (5. zīm.).

15-16 t. Meitu pāris, satiekot savu puīšu pāri, ievirzas ārējā aplī viņiem gar priekšu un puīšu pāris ievirzas iekšējā aplī (6. zīm.).

5. zīm.

6. zīm.

3. tūre Puiši iekšējā aplī, meitas ārpusē

- 1 - 6 t. Meitu pāri ārējā aplī polkas solī virzas pa dejas ceļu, puīšu pāri iekšējā aplī pret dejas ceļu (7. zīm.).
- 7 - 8 t. Meitu pāris (2. meitenei sev 1. meiteni pa priekšu griezdamā) pagriežas ar skatu pret dejas ceļu. Puīšu pāris (1. puīši sev 2. puīsi pa priekšu griezdamā) pagriežas ar skatu pa dejas ceļu.
- 9 - 14 t. Meitu pāri, ārējā aplī, virzas polkas solī pret dejas ceļu, puīšu pāri, iekšējā aplī, pa dejas ceļu (8. zīm.).
- 15 - 16 t. Pāriniekiem satiekoties, visi izveido 1 apli.

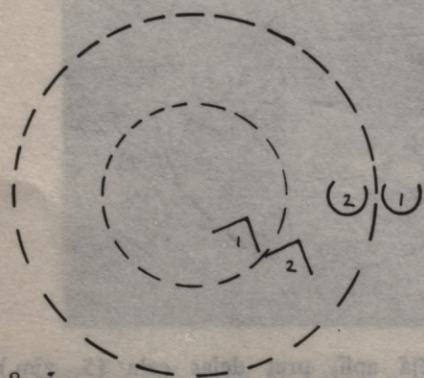
7. zīm.

4. tūre

- 1 - 16 t. Atkārto 1. tūres darbību.

5. tūre Pirmie pāri iekšējā aplī, otrie ārpusē

- 1 - 6 t. Pirmie pāri iedejo iekšējā aplī, polkas solī virzas pret dejas ceļu. Otrie pāri dejo ārējā aplī, pa dejas ceļu.
- 7 - 8 t. Pāri (puīši meitas griezdamā sev pa priekšu) apgriežas ar skatiem uz pretējām pusēm.
- 9 - 14 t. Pirmie pāri, iekšējā aplī, polkas solī, virzas pa dejas ceļu, otrie pāri, ārējā aplī, pret dejas ceļu.
- 15 - 16 t. Satiekoties, pirmie pāri izdejo ārējā aplī, bet otrie pāri iedejo iekšējā aplī (9. zīm.).

8. zīm.

9. zīm.

6. tūre Otrie pāri iekšējā aplī, pirmie ārējā

1-16 t. Atkārto 5. tūres darbību, tikai ar to starpību, ka ārējo apli veido 1. pāri, un iekšējo apli veido 2. pāri. Pirmie pāri dejo pa dejas ceļu un tad pret dejas ceļu; otrie pāri dejo pret dejas ceļu un tad pa dejas ceļu. Beigu taktī visi izveido apli.

1. tūre
1-16 t. Atkārto 1. tūres darbību.

2. tūre
1-16 t. Groziņš
1. pāru meitas sadodas dārziņā. 1. pāru puīši saņem rokas dārziņā, pārceļ tās pāri savām meitām. 2. pāru puīši ar kreisām rokām pieķeras pie 1. puīša labā pleca. 2. pāru meitas sadodas rokās ar saviem puīšiem, brīvas rokas nolaistas. Visi dejo pa dejas ceļu. Beigu taktīs visi ievirzas 1 aplī (10. zīm.).

10. zīm.

3. tūre
1-16 t. Atkārto 1. tūres darbību.

4. tūre
1-16 t. Nodejošana
Visi sadodas jauktā virknē un dejo nost.

DZIESMU KAMOLS – MEZGLU RAKSTI

I. Lukašinska, V. Grāvītis

(Pārņemts no žurnāla LABIETIS 59. nra)

Kad es gāju tautiņās, dziesmas tīnu kamolā ...

Tā dzied skaistajā tautasdziesmā. Bet vai šim pccatiskajām rindām nav arī kāda būtiska, tieša nozīme? Vai tās neliecina par dziesmu saglabāšanu senajos mezglu rakstos? Ir taču dažādas ziņas par to, kā veci ļaudis sējuši dzijās mezglus un izmantojuši tos kā rakstu zīmes, lai vieglāk atcerētos vajadzīgo informāciju. Tuvāk par to mums varēja pastāstīt Medicīnas institūta laborante Ņina Ozoliņa. Viņas māte Jūlija Ozoliņa, dz. Voits (1875. - 1962.), un mātes māte Liene Voits, dz. Mednis (1832. - 1924.), agrāk dzīvojušas Jaungulbenes "Lielpuros". Viņas mēdza iesiet dzijās savu "kalendāru" – mezglu virkni personīgās dzīves notikumu apzīmēšanai. Lai uzzinātu, kā šāds "kalendārs" sastādīts, Ņ. Ozoliņa reiz pēc savas mātes norādījumiem un viņas tiešā vadībā sējusi "kalendāra" paraugu. Gads bijis jāsāk ar Miķeļdienu, kura apzīmēta ar pirmo mezglu baltajā dzijas pavedienā. Drīz pēc Miķeļdienas lācis aiznesis telīti, gājuši ar skalu gaismu teli meklēt. Šis notikums apzīmēts ar klāt piesietu citādas krāsas dzijas gabaliņu. Oktobra beigās un novembra sākums, tāpat katra mēneša sākums apzīmēts ar kārtējiem mezgliem dzijā, vienādos attālumos katram mēnesim. Ziemsvētki apzīmēti ar klāt piesietu dzeltenu dzijas gabaliņu. Janvārī degusi kaimiņu māja, tāpēc piesiets sarkans diega gabaliņš, stipri saslīmis vectēvs – melns diegs. Februārī aitai atlēkuši divi pelēki jēriņi, tāpēc piesieti divi pelēki dzijas gabaliņi, utt. Ņ. Ozoliņas māte teikusi: "Nesēja jau kalendāru vien, bet dziesmas arī. Tas nav tāds teiciens vien, ka dziesmas tīna kamolā, bet dzīparā varēja iesiet mezglus un pēc tiem varēja dziesmu atcerēties."

Akadēmiķis P. Stradiņš publicējis tautā savāktas ziņas, ka senāk dziju kamolos ar mezglu rakstiem iesietas dziesmas un pierakstīta dažāda informācija, piemēram, šāda satura vēstule: tāds un tāds saimnieks un saimniece aicina pēc 3 nedēļām kaimiņu saimnieku un saimniecei un viņu vecāko dēlu un meitu uz sava trešā dēla kristībām. P. Stradiņš norāda, ka varētu būt arī mezglu raksti, kuriem būtu sakars ar medicīnu (P. J. Stradiņš *Izlases darbi, III*, Rīgā, 1965., 540. lpp un *No medicīnas vēstures, V*, Rīgā, 1963, 57. - 69. lpp).

Vecie kuldīdznieki atcerās, ka Kuldīgā dzīvojuši tautas vecmāte Grencene. Ap 1935. gadu viņai bijis ap 70 gadu. Viņa zinājusi un lietojusi senus tautas ārstniecības paņēmienus. Grencenei bijis paprāvs pelēkas vilnas dzijas kamols – ap 10 - 15 cm caurmērā. Šajā dzijā viņa iesējusi pa mezglam pēc katrām dzemdībām kā sava darba pārskatu. Pierakstīšanu uz papīra viņa uzskatījusi par neērtu.

Par vilnas kamolu, kas glabāts ar sevišķu nozīmi, ir ziņas arī no Smiltenes apkārtnes.

Pēc dažām senām tautas dziedniecības tradīcijām, ārstējot dzirksti, vajadzējis noskaitīt līdz trejdeviņi, pie tam ačgārnā kārtībā. Lai skaitīšana nejuktu, lietota dzija, kurā bijis jāiesien

trejdeviņi mezgli (K. Straubergs, *Latviešu buramie vārdi*, 1, 252. lpp). To pašu atcerās daži veci ļaudis dažādos rajonos. Pie tam dažus momentus apzīmēja arī, izvēloties zināmas dzijas krāsas (Kuldīgas apkārtnē). Pēc kādas senas tautas paražas, lai nodzītu kārpas, jāsaskaita, cik kārpju ir, jāsasien dzijā tikdaudz mezglu, cik kārpju, tad, pār plecu neskatoties, jānomet dzija, lai sapūst (pierakstīts Vārmes ciemā). Citā variantā – iegriež kociņā attiecīgo skaitu robu (pierakstīts Kuldīgas apkārtnē).

Pensionētais mākslas darbinieks un etnografs, vecais strēlnieks J. Krauksts, ap 20. - 30. gadiem kopā ar Līgotņu Jēkābu apceļojot latviešu kolonijas Lietuvā, Pakrujas rajonā apciemojis ap 60 g. veco Debeiku, ap 70 g. veco Briņķi un ap 80 g. veco Burbu (tagad miruši). Viņiem istabas augšā bijuši kubulos daudzi kamoli ar mezglu rakstiem. Vispirms vajadzējis kamolu attīt. Dzijas gals bijis piesiets pie kociņa, kas atradies kamola vidū. No šī kociņa vajadzējis sākt lasīšanu. Dzijas bijuši ieraksti no tēvutēvu dzīves. Dzīves gaitas fiksētas mezglu rakstos. Ierakstītas bijušas arī dziesmiņas – dziesmu vārdi.

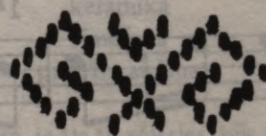
Kā liecina nostāsti, dažādos novados senāk bijis pazīstams paņēmiens pierakstīt dažādu informāciju ar mezglu rakstiem dzijās, tai skaitā arī dziesmas. Atsevišķiem rakstītājiem vai dziedātājiem varēja būt savi īpaši pieņemti apzīmējumi un rakstīšanas paņēmieni. Tiem, kas šādus rakstus nepazīna, kamoli varēja likties saistīti ar burvību. Burvju kamoli un burvju dzijas ar mezgliem minētas dažās tautas pasākās.

Tomēr līdz šim etnografiem un tautas melodiju vācējiem nav izdevies kaut cik plašāk iepazīties ar melodiju un citiem mezglu rakstiem. Taču iespējams, ka dziesmu kamoli vēl tagad vienā otrā vietā glabā dažu labu melodiju un gaida tikai, lai tos atritina ...

Piezīme

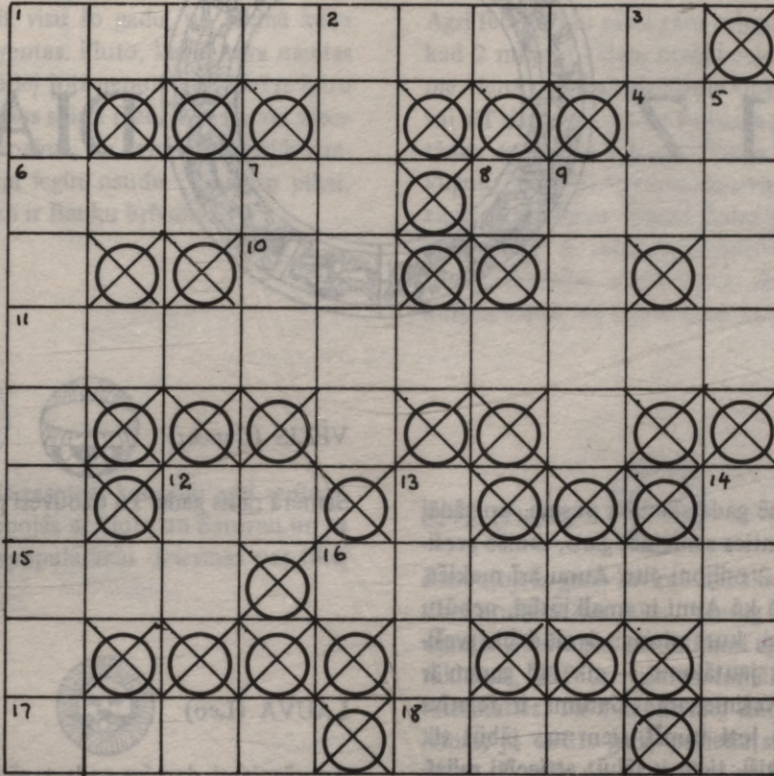
Stradiņš Pauls, ārsts, dz. 17. I. 1896. Viesītē, namdara dēls. 1919. g. beidza Pēterburgas kara medicīnas A. 1921. - 23. strādāja Pēterburgas fizikālās terapijas I. Atgriezies Ljā, kopš 1924. bija LU asistents čirurģiskā klīnikā. 1925. - 26. ar Rokfelera stipendiju papildinājās Anglijā un ASV. 1924. LU ieguva Dr. med. gradu, 1928. pr. doc., 1930. doc., kopš 1934. prof. čirurģiskā patoloģija un terapijā, 1932. arī Rīgas pils. 2. slimn. dir., 1944. palika Ljā. Publicēja 50 darbus par ļaundabīgiem audzējiem, nervu sistēmas čirurģiju, vēdera dobuma slīmībām u.c..

Latvju Enc.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījusi Māra Zemīte

Ļimeniski

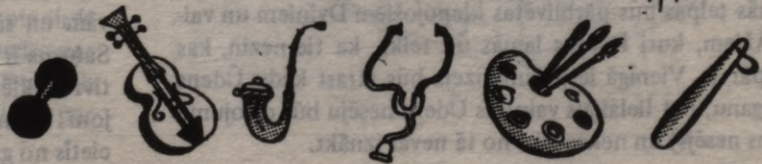
- 1) Drēbnieks
- 4) Latvija Latviešiem
- 6) Kas tautas deju dejotājiem patīk darīt
- 8) Tautas deju kopa Sidnejā
- 10) Es, —, viņš, viņa
- 11) Kautkas, ko mēs visi gribam, lai mums pieder
- 12) Kur tu esi?
- 15) Troksnis, ko kaķis taisa
- 16) PDC redaktors (uzvārds)
- 17) Cik bija mazo bundzenieku?
- 18) Austrālijas Latviešu Teātris

Stateniski

- 1) Ļoti pazīstama tautas deja
- 2) Kas ir šodienas -----?
- 3) Teātris Sidnejā
- 5) Viņi visi ----- PDC
- 7) Oskars Teodors Olmiņš (inic.)
- 9) -----, bolīņ'
- 12) — lasi PDC
- 13) Šķidras vakariņas
- 14) Kautkas, kas ir suņiem, kaķiem, zirgiem, pelēm, žirafēm, mērkāķiem, un citiem dzīvniekiem

Atbildes šai Krustvārdu mīklai atrodamas citur šajā PDC nrā.

savieno pareizi!

1981 Z

DIAKS

AUNS (Aries)

Svarīgās planētas ir uguns zīmē gada sākuma posmā, un tādēļ romancei ir jāgrāb, ko var. Centies sameklēt garo, tumšo svešinieku, bet meklē uzmanīgi – 2 miljoni citu Aunu arī meklēs, un varbūt nepietiks visiem. Tā kā Auni ir smalkjūtīgi, nebūtu smuki, publiski ķīvēties par to, kurš pirmais ieraudzījis svešinieku. Tas neizbēgami izraisa jautājumu – cik tad garam ir jābūt tam garam, tumšam svešiniekam? Garums ir relatīvs jēdziens – un ja viņš/viņa ir ļoti tumši, tiem nav jābūt tik gariem. Turpretīm, ja tie ir gaiši, tiem ir jābūt attiecīgi milzīgiem.

VĒRSIS (Taurus)

Nedrošs gads, kurā Pluto dominē kvasāri un droši vien būs zināmas grūtības ar Urānu. Būtu ļoti neieteicami uzsākt jaunus tirdznieciskus darījumus. Vērši nav sevišķi oriģināli domātāji un beidzamo reizi, kad ieteicu tiem mainīt virzienu tirdzniecībā, 2 miljoni Vēršu atvēra tabakas veikalus – radās ekonomija krīze. Bet viss nav pagalam! Pasaule kļūs gaišāka 3. oktobrī, un tad varēs droši aizčāpot līdz pastkastītei un atkal mājās.

DVĪŅI (Gemini)

Jau agrāk esmu norādījis uz Dvīņu veselības problēmām (sk. Āzis) – martā, kad neviena tava planēta nebūs gaisa zīmē, tev piemētīsies gripa. Parasti nebūtu nekādu grūtību, bet šogad tanī pašā laikā ārsti būs aizņemti ar Āžu ceļiem. Tātad, ārstu uzgaidāmās telpas būs pārblīvētas klepojošiem Dvīņiem un vadošiem Āžiem, kuri Dvīņus lamās un teiks, ka tie nezina, kas sāpes vispār ir. Vienīgā iespējamā izeja būs atrast kādu Ūdens nesēju raganu, bet lielākais vairums Ūdens nesēju būs ceļojumā (sk. Ūdens nesējs) un nekas labs no tā nevar iznākt.

VĒZIS (Cancer)

Samērā rāms gads. Tu uzbūvēsi plauktus garažā.

LAUVA (Leo)

Aprīņojami darbīgs gads tavām zvaigznēm! 20. martā Saule (tavs valdnieks) ir trīnē ar Jupiteru (kas pārvalda tavu 29. marta Merkūrijs (kas pārvalda tavas cerības, vēlmes un naudas lietas) rāda labo aspektu Saturnam (kas pārvalda tavas pusdienošanas, mašīnas remontus un mūkstās mēbeles), aprīlī Neptūns (kas pārvalda centrālo apkuri, bibliotēkas kartiņu un dārzniecības piederumus) tiek regulāri iespaidots no Betelģēzes (kas pārvalda neformālo apģērbu), kamēr vēlā pavasarī Pluto (kas pārvalda mašīnas novietnes, apbedīšanu, zeķes un liekos zobus) ļoti labvēlīgi satiekās ar Audax Minor (kas pārvalda tavas privātās mantas līdz \$200 vērtībā). Diemžēl tas viss zvaigznes tā pārslogo, ka neatliek laiks tevi sargāt, tādēļ uzmanies no lūkām, bēniņiem, zibens, zārdinēm bundžās, golfa bumbiņām, krītošiem ķieģeļiem un marmora plāksnēm, pašuma, policijas snaiperiem, nodokļu departamenta, un, būtībā no visa kā cita.

JAUNAVA (Virgo)

Visu 1981. gadu, laimīgā kārtā, Saturns ir ļoti labvēlīgs Jaunavam un tā kā Jaunava ir viena no Zemes Trijotnes zīmēm un Saturns ir Zemes planēta, 1981. gads būs harmonijas gads. Aktīvi meklē jaunas draudzības. Tas nebūs vienmēr viegli – 2 miljoni Ūdens nesēju būs ārzemēs, un 4 miljoni Āžu un Dvīņu cietīs no gripas vai sapampuša ceļa. Bet neuzdod!

SVARI (Libra)

Saules līnija slīd lejup gandrīz visu šo gadu, un Melnā kaķa līnijas ir uztraucoši nekonsekventas. Pluto, kas ir tava naudas zīme, ir sakarā ar Urānu un tādēļ ļoti nenoteikts. Lietas būtu labākas, ja Venēra nebūtu Meness sliktā fāzē, jo tas ir vēl saboziens par 1964. gadu. Tas viss nozīmē, ka tavas finansiālās izredzes nav labas. Vienīgā iespēja iegūt naudu būs starp plkst. 23.14 un 23.18, 28. maijā, bet tā ir Banku brīvdiena.

SKORPIJS (Scorpio)

Tiesām apbrīnojams 1981. gads sasniegs kalngalu agri septembrī, kad Marss un Venēra savienojās ar Pluto un Saturnu un tu iegūsti Raimonda Paula 40 vispopulārākās dziesmas par tikai \$4.99!

STRĒLNIEKS (Sagittarius)

Pa 1981. gadu Strēlnieki kļūs lēnām resnāki. To nevar novērst, jo Marss savienojas ar Merkūriju tavā mājā, Saturns vēl joprojām ignorē Pluto un Mēness, būdams, kā parasti, ļoti savtīgs, ir aizgājis agrās brīvdienās, lai izmantotu lētās biļetes. Taviem Strēlniekiem tā nebūs pārmērīga problēma, jo tie varēs izlaist rīles un valkāt vertikāli strīpotas drēbes. Padruknākiem Strēlniekiem būs grūtāk – būs jāpārdod Mini mašīnas, jāpērk vairumā Ambre Solaire un jāiegādājas stingrākas mēbeles.

ĀZIS (Capricorn)

1981. gads šķiet būt tīri labs Āžiem. Tūritava atradīs 4 kreklus, jo pazaudēja 1973. gadā. Ap martu, diemžēl, tavs celis sāpēs. Tomēr centies izvairīties no ārsta saukšanas, jo tam būs vairāk jādarbojas, kā parasts rudenī (sk. Dvīņi). Lietas būs vēl sarežģītākas, jo tavs ārsts ir Strēlnieks – viņiem Āži nekad īsti neiet pie sirds. Tagad, kad Saturns ir untumains un Sīriuss uztraucies par taviem caurumiem, daudz mēbeļu tiks saplēstas. Lietas sāk darboties pēc jūnija, kad tu saņem pieņemamu aprēķinu par tās piebūvi.

ŪDENS NESĒJS (Aquarius)

Agri februārī tu sāksi garu ceļojumu kuģī. Bet pērc biļeti drīz – kad 2 miljoni Ūdens nesēju ceļos, ja tu kavējies, tev būs jaturās pie viena dzīvības glābšanas rīķa ar 24 citiem Ūdens nesējiem, vai arī jāceļo stāvot uz ledlauža pakalgalā. Faktiski, ņemot vērā tādus apstākļus kā pieblīvētos jūras ceļus, avarējošos naftas kuģus, jūrnīeku streikus, krievu kara flotes manevrus, indonēziešu atteikšanos izlādēt balsa plostus utml, neplāno ko citu darīt 1981. g. atlikušajos mēnešos. Tiem Ūdens nesējiem, kas tomēr atgriezās mājās būtu jāsaņem atļaujas uz vilšanās – viņu kurpes tomēr vēl nebūs gatavas.

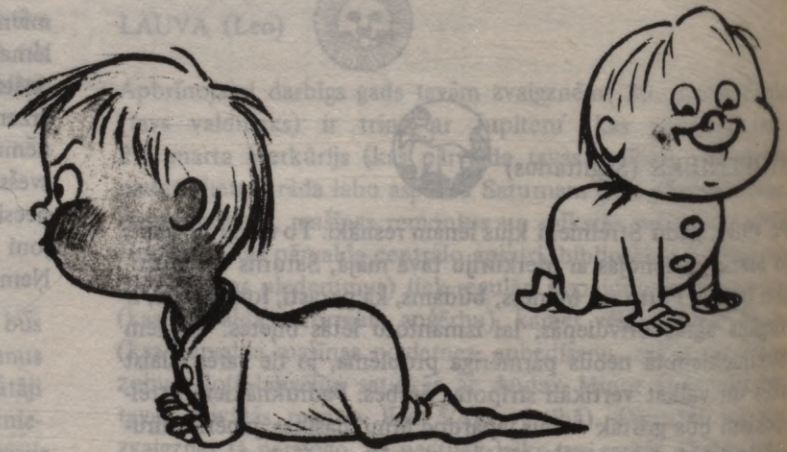
ZIVS (Pisces)

Burbuļojošs gads Zivīm! Labāks gads, nekā varēja cerēt. Tu uzdosi nodomu iestāties "Young Liberals" partijā vai Pestīšanas armijā. Zinātniski pierādījumi apgalvos, ka "džogšana", minerālūdens, ESP un valzīvis tomēr nerada vēzi, tādēļ tu vari nomierināties. Tava kapacitāte sakaitināt pat svētos neradīs problēmas, jo 1981. gadā neviena svētā vizīte Austrālijā nav paredzēta. Tomēr esi uzmanīgs ar kajām uz vēdzirnāvam. Tavas ārzemju ceļojuma izredzes nav labas, jo Ūdens nesēji būs aizņēmuši visas vietas (sk. Ūdens nesējs). Ja tu esi garš, tumšs vai svešs, sagaidi lielu pūli Aunu - pielūdzēju (sk. Auns). Ja tu neesi ne garš, ne tumšs, ne svešs, neuztraucies, jo ir vēl 2 miljoni Jaunavu, kas meklē jaunas draudzības (sk. Jaunava). Ņemot visu to vērā, tev tomēr patīks 1981. gads.

šis tas itnekas.....

Sveicam 1980.g.
dzimušos latviešus
un viņu vecākus.

Latviešus Latvijai!

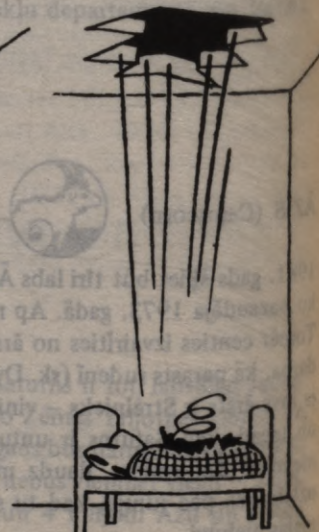
Lasītājus PDC!

1

2

3

helle

KALENDĀRS

1980. gadā

6. un 7. decembrī
7. decembrī
10. decembrī
no 12. - 14. decembrim
no 19. - 21. decembrim
no 26. - 31. decembrim

Stokholmas Mālu ansambļa izrādes, Brisbanē.
"Pēc-eksāmenu" apkūlības, Melburnā.
Stokholmas Mālu ansambļa izrāde, Kanberā.
Stokholmas Mālu ansambļa izrādes, Melburnā.
Stokholmas Mālu ansambļa izrādes, Adelaidē.
Austrālijas latviešu 30. kultūras dienas, Pertā.

1981. gadā

no 2. - 9. janvārim
no 5. - 26. janvārim
7. martā
15. martā
no 19. - 26. aprīlim
no 14. - 19. maijam
no 13. - 15. jūnijam
no 1. - 5. jūlijam
no 23. - 26. jūlijam
no 11. - 17. augustam
no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 13. jaunatnes kursi, Pertā.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
Saules jostas ansambļa VASARAS ZIEDS izrāde, Sidnejā, Sutherland Civic Centre telpās.
Saules jostas ansambļa VASARAS ZIEDS izrāde, Melburnā, Monaša universitātē.
4. globālās Daugavas Vanagū dienas, Melburnā.
1. Austrālijas latviešu jaunatnes kongress.
Austrālijas latviešu 21. teātru festivāls, Adelaidē.
Kanadas latviešu 7. dziesmu svētki, Toronto.
Anglijas latviešu 10. dziesmu svētki, Lestera.
5. Vispasaules latviešu jaunatnes kongress, Straumēnos, Anglijā.
Austrālijas latviešu 31. kultūras dienas, Brisbanē.

1982. gadā

janvārī
janvārī
janvārī
majā
jūnijā
no 1. - 5. jūlijam
no 25. - 31. jūlijam
no 21. - 29. augustam
ziemeļu rudenī
no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 14. jaunatnes kursi, Brisbanē.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
Austrālijas latviešu gaidu un skautu jendū 15. liela noņemne.
Austrālijas latviešu 20. jaunatnes dienas, Sidnejā.
Austrālijas latviešu 22. teātru festivāls, Melburnā.
ASV rietumkrasta 9. dziesmu svētki, Portlandē.
Eiropas latviešu 5. dziesmu svētki, Līdsa, Anglija.
Latviešu gaidu un skautu 4. lielā noņemne KĀVU GAISMĀ, Mičigenā, ASV.
4. jaunatnes dziesmu svētki, Klīvlendē, ASV.
Austrālijas latviešu 32. kultūras dienas, Kanberā.

1983. gadā

janvārī
janvārī
jūnijā
no 2. - 4. jūlijam
no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 15. jaunatnes kursi, Kanberā.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
Austrālijas latviešu 23. teātru festivāls, Pertā.
ASV 7. vispārējie dziesmu svētki, Milvokos.
Austrālijas latviešu 33. kultūras dienas, Melburnā.

1984. gadā

janvārī
janvārī
no 26. - 31. decembrim

Austrālijas latviešu 16. jaunatnes kursi, Melburnā.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
6. Vispasaules latviešu jaunatnes kongress, Austrālijā.
Austrālijas latviešu 34. kultūras dienas, Lonsestonā.

Peanuts

